

Aliupseeri

N:o 4 1969

ALIUPSEERILIITTO

1929-1969

AUL:n HALLITUKSEN JÄSENTEN OSOITELUETTELO 1969

Sotmest. Kotios.	SIITARINEN Ilmari, Tampere, IlmavV, Puh. 931-63 500/211 Tampere, Näsilinnankatu 20 A 23, Puh. 931-23 466
Sotmest. Kotios.	SOIKKELI Olavi, Hyrylä, HelltR, Puh. Helsinki 253 131/12 Helsinki 17, Liisankatu 27 E 19, Puh. Helsinki 635 123
Ylipursim. Kotios.	PAKARINEN Toivo, Obbnäs, MttkvLv/LaivLp, Puh. Helsinki 290 211 Obbnäs, Rantatie 14 F 24, Puh. Helsinki 290 211/512
Mvylip. Kotios.	HALEN Eino, Helsinki, SLMvsto, Puh. Helsinki 625 801/2031 Helsinki 82, Roihuvuorentie 6 a B 11, Puh. Helsinki 787 598
Vääp. Kotios.	KERVINEN Lauri, Dragsvik, UudPr, Puh. 911-12 760/276 Tammisaari, Sundvallintie 3, Puh. 911-11 694
Yliv. Kotios.	KOTILAINEN Toivo, Rissala, KarLsto, Puh. 971-35 095/78 Kuopio, Hatsalankatu 32 A 15, Puh. 971-22 422/157
Ylik. Kotios.	LEHTIMÄKI Juhani, Niinisalo, SatTR Niinisalo
Vääp. Kotios.	LEHTIMÄKI Veikko, Huovinrinne, PorPr, Puh. 938-70 200/214 Säkylä, Vähäkylä, Puh. 938-70 423
Ylik. Kotios.	MARTTINEN Aarno, Lahti, HuoltokoulutusK, Puh. 918-25 001/nimih. Lahti 5, Kuovinkuja 9
Yliv. Kotios.	ORPANA Lauri, Lappeenranta, UudRakP, Puh. 953-12 900/57 Lappeenranta 2, Valtakatu 12 as 10, Puh. 953-12 900/220
Yliv. Kotios.	PALJAKKA Esko, Hämeenlinna, HämJP, Puh. 917-25 631 Hämeenlinna, Aulangontie a 2 B 26, Puh. 917-24 631/61
Rajavääp. Kotios.	PIMIÄ Veijo, Immola, RajaK, Puh. Imatra 51 141/181 tai 14 Immola, Rajavartiosto
Sotmest. Kotios.	RAEVAARA Pentti, Turku, LaivLp, Puh. 921-20 781/Uusimaa Turku 17, Kaerlantie 8 G 84, Puh. 921-333 358
Rajavääp. Kotios.	SAARI Urpo, Kajaani, KR, Puh. Kajaani 3186 Kajaani, Rajavartiosto, Puh. Kajaani 3186/172
Yliv. Kotios.	SALO Tuomo, Oulu, Pohjan Prikaati, Puh. 981-31 833/246 Oulu, Torpantie 91
Sotmest. Kotios.	SILTALA Seppo, Helsinki, Puh. Helsinki 12 581/500 Helsinki 86, C 6 A 7, Puh. Helsinki 686 118
Vääp. Kotios.	SAUNA-AHO Viljo, Kouvola, 3.ErViestiK, Puh. 951-3041/91 Kouvola, Varuskunta Pilvilinna A 9, Puh. 951-3041/149
Vääp. Kotios.	SINKKO Paavo, Kyminlinna, Kotkan RtPsto, Puh. 952-21 333/34 Kyminlinna, Patteristo
Yliv. Kotios.	SUURONEN Teuvo, Helsinki, PE, Puh. Helsinki 625 801/2391 Helsinki 94, Kaarikuja 4 D 87, Puh. Helsinki 304 644
Vääp. Kotios.	TIKKA Teuvo, Tikkakoski, HämLsto, Puh. 941-32 214/12 Tikkakoski, HämLsto Rak 31 A 7, Puh. 941-32 214/209
Yliv. Kotios.	TOIVONEN Erkki, Lahti, HämRjP, Puh. 918-25001/225 Villähde, Puh. 918-89 291
Sotmest. Kotios.	TURUNEN Olavi, Sodankylä, LapinJP, Puh. Sodankylä varuskunta/48 Sodankylä, kasarmialue 3 C 12, Puh. Sodankylä varuskunta/111
Sotmest. Kotios.	VALMINEN Reino, Vaasa, PohmSIE, Puh. 961-14 361/11 Vaasa, Asemakatu 50 C 7,

ALIUPSEERI

(SUOMEN ALIUPSEERI vuosina 1930—1944,
ASEMIES v. 1945 ja SAULI vv. 1946—1954)

Aliupseeriliiton äänenkannattaja

39. vuosikerta

Toimitus: HELSINKI 25, Töölöntullink. 8, puh. 41 78 94

Päätoimittaja VILHO JUNTILA
Toimitussihteeri MATTI RAUTAVUORI

N:o 4
1969

POHJAKOULUTUKSEN PELKO

Monien vaiheiden ja vastusten jälkeen on aliupseeritoimiin vaadittavan koulutuspohjan uudistus saatu viimeinkin käytännössä työn alle Puolustusministeriössä. Kun yli vuoden kestänyt asian vastustus Pääesikunnassa loppui ja asiasta voitiin antaa myönteinen lausunto on valmistelut voitu aloittaa.

Vieläkin on syytä ihmetellä niitä perusteita, jotka asian vastustamiselle haluttiin tueksi, varsinkin kun jo pitkään on ollut tiedossa, että poliisiasetuksen uusimisen yhteydessä heidän pohjakoulutusvaatimuksensa korotetaan vastaavalla tavalla.

On varsin murheellista sellaisen seikan toteaminen, että asioista vastuussa olevat korkeat sotilasviranomaiset katselevat asiaa vain pelkkien värväysteknillisten seikkojen perusteella. Heidän tulisi kuitenkin seurata koko sitä muutostapah-tumaa, joka on käynnissä valtionhallinnon eri alojen toimien pätevyysvaatimuksissa. Varsinkin jos aliupseeritoimiin joten-kin perinteellisesti rinnastettavien poliisien pohjakoulutusta korotetaan, on selvää, että toimenpiteellä karsitaan kerma päältä siitä aineksesta joka aliupseeritoimiin hakeutuu. Puolustushallinnon osalle jää se mitä jäljelle jää, kun kaikki muut alat omansa ottavat.

Helmikuun 14. päivänä voimaantulleen poliisiasetuksen mukaan vaaditaan poliisikokelaskurssille mm. että asianomai-nen on suorittanut keskikoulun oppimäärän, vain erityisestä syystä voi valintaa suorittava elin hyväksyä poikkeuksia em. säännökseen.

Vastaavanlaista muutosta sotilasopetuslaitoksista annettuun asetukseen kaivataan siis kipeästi puolustushallinnossa Aliupseerikouluun hyväksymisen osalta. Tämän muutoksen aikaansaamisen viivästyminen olisi itselleen laitokselle var-sin kohtalokasta.

Suurten linjojen kannalta katsoen on siis kilpailu alalle hakeutuvan työvoiman tasosta ja tämä kilpailu on ankara. Kauniit puheet ja koreat vaatteet eivät enää tehoa, ne yksin eivät takaa sosiaalista arvostusta, pohjakoulutusvaatimus sen sijaan on yksi tärkeä tekijä.

Tämän kaiken todettuaan suorastaan hämmästelee sitä kuiskutusta mitä edelleen suoritetaan aliupseerien pohja-koulutusvaatimusten korottamisen esteeksi. Korkea-arvoiset nimittävänä viranomaisina toimivat sotilashenkilöt voivatte-levat sitä, että heidän tavanomainen totuttu täydennystapansa lähipitäjästä häiriintyisi, jos vaadittaisiin tällaista "turhaa" koulutusta. Pelätään, että oppikoulupohja tuo huonoa ainesta, ja estää kyvykkään pääsyn alalle.

Näille hätäilijöille on sanottava, että koulupohjan pelko on turhaa, sillä vain sotilasalalle sopivia tarvitsee hyväksyä, ja voi sotilaskin ajatella jotain omilla aivoilla, ei sitä tulisi liikaa pelätä. Sitäpaitsi erityisen kyvykkäille kansakoulupoh-jaisille ja 3 vuotisen ammattikoulun suorittaneille tulee varata mahdollisuus päästä Aliupseerikouluun.

Meille Aliupseeriliitossa on sanottu, että tavoitteemme on materialistinen, emmekä sitä kielläkään. Tämä on järjestön yksi tavoite aina, mutta myös muita tavoitteita toki asialla on. Vastaavasti voidaan kysyä mikä on niiden tavoite, jotka ovat asiaa vastustamassa. Sekö, että muutoksella hieman kaventuisi se aukko, mikä halutaan pitää aliupseerin ja upseerin välillä. Tämäkö aiheuttaa opillisen sivistyksen pelon.

PL:n TYÖAIKATOIMIKUNNAN TYÖ

- soveltaminen neuvotteluoikeuslain kahleissa
- keskeneräinen ja varovainen esitys

PERUSVIRHEENÄ MIETINNOSSÄ ON PIDETTÄVÄ SITÄ ETTEI TOIMIKUNTAAN ALUNPERIN KUTSUTTU EDUSTAJIA PUOLUSTUSLAITOKSEN HENKILÖKUNTAJARJESTOISTA. TÄSTÄ JOHTUEN ON MIETINTÖÖN JÄÄNYT KESKENERÄISYYDEN TUNTU. TOIMIKUNTAA EI KUITENKAAN VOIDA TÄSTÄ SYYTTÄÄ, VAAN PUOLUSTUSMINISTERIÖTÄ JOKA ON TÄSSÄ JÄLLEEN OSOITTANUT TAITAMATONTA TYÖMARKKINA- JA SOSIAALIPOLITIIKKAA.

Maaliskuun 12. päivänä jätti PL:n työaikatoimikunta puolustusministerille ehdotuksensa puolustuslaitoksen työaikojen järjestelyksi. Ehdotus sisältää luonnokset PL:n työaikalaiksi, lain soveltamisasetukseksi, erilaista tutkimusmateriaalia ja varsinainen mietintö, yhteensä tasan sata konekirjoitussivua.

Toimikunta asetettiin huhtikuun 2. päivänä 1963, joten melkein kuusi vuotta kului toimikunnalta esityksen valmisteluun. On kuitenkin todettava, että työ oli välillä vuoden muodollisesti pysähdyksissä, toimikunnan puheenjohtajan hallitusneuvos Olof Ojalan ollessa sosiaaliministerinä virkamieshallituksessa vuosina 1963 ja 1964.

Toimikunnan varsinainen tehollinen työaika lienee kuitenkin ollut vuosi 1968, sillä vasta vuosi sitten keväällä voitiin alkaa valmistella työaikasäännöksiä, jotka pohjautuvat lyhennettyyn viikkotyöaikaan, ja mitä vasta viime kesästä alkaen alettiin soveltaa maan valtion virkamiehiin.

Näinollen toimikunnan työn hitautteen löytyy moniakin selityksiä, joskin yhtenä syynä on pidettävä sitä, että asiassa on haluttu vetää moneen eri suuntaan. Valtiovallan edustajat ovat ainakin suureksi osaksi pitäneet tärkeimpänä sitä, ettei työaikajärjestelyistä muodostuisi lisämenoerää, eikä asian käytännölliseen eikä sosiaaliseen puoleen ole siellä paljonkaan kiinnitetty huomiota. Puolustuslaitoksen virkamiesedustajat ovat pelänneet liikaa työajansääntelyn tuomia vaikeuksia, jotka kuitenkin jo kokeiluilla on todettu vähäisiksi.

Säännöksissä lähdetään siitä, että puolustuslaitoksen työaika tulisi sääntelemään 40 tunnin viikkotyöajan pohjalta, eli perusjakso sääntelyssä tulisi olemaan 3 viikkoa ja 120 tuntia, tasoitusjakson ollessa 24 viikkoa.

Toimikunnan laatimat ehdotukset ja niiden perustelut antaisivat aihetta moniinkin huomautuksiin, mutta niihin saataneen vielä lähemmin puuttua myöhemmin. Vain muutamiin perusasioihin on jo nyt paikallaan puuttua.

1. Perusvirheenä on pidettävä sitä ettei toimikuntaan alunperin kutsuttu edustajia puolustuslaitoksen henkilökuntajärjestöistä, mistä johtuen mietintöön on jäänyt keskeneräisyyden tuntua. Tästä ei kuitenkaan voida syyttää toimikuntaa, vaan puolustusministeriötä joka on tässä jälleen osoittanut taitamatonta työmarkkina- ja sosiaalipolitiikkaa.

2. Toimikunnassa on jäänyt asian tuntijain kuuleminen melko vähäiseksi, vaikka se olisi ollut hyvin tarpeellista varsinkin muiden puolustushaarojen osalta, koska virkamiesjäsenet edustivat liiaksi vain pääpuolustushaaraa (maavoimia). Jos siis järjestöjen edustus haluttiin sivuuttaa, niin miksi ei edes huomioitu virkamiesedustusta kaikista kolmesta puolustushaarasta.

3. Edellisestä yksipuolisesta edustuksesta johtuen on asiain käsittely meripalvelun osalta jäänyt puolittaneen. Komiteamietinnön sivulla 37 todetaan, että laivapalveluksessa purjehduskautena merellä kaksivahtisysteemistä johtuen työaika laivoissa on yleensä 12 tuntia vuorokaudessa. Samassa kappaleessa sanotaan lisäksi että **ylipitkä työaika, epämukavat työ-**

olosuhteet, ja työskentelyajat sekä tietty sidonnaisuus alukseen vapaa-aikanakin olisi virkamiehelle korvattava". Kuitenkaan ei ole esitetty mitään selvää ehdotusta miten esim. ylityö tulisi korvata jos kerran varsinaista työajan mittausta ei merellä suoriteta. Mietintö on siis jäänyt keskeneräiseksi tässä. Tosin esitetään mietinnön sivulla 39 viittaus lisätutkimusten tarpeellisuuteen ja vapaa-aikakorvauksen suositellaan, mutta vapaa-ajan antaminen purjehduskautena on aivan mahdotonta, joka seikka olisi luullut olevan toimikunnan tiedossa. Tämä jokatapauksessa todistaa sitä, että esim. meripuolen asiantuntemus toimikunnasta puuttui.

Ne asiantuntijat joita merivoimista on kuultu, ovat käsittäkseni olleet huonosti informoituja. Useimmat heistä keskittyivät vain todistelemaan sitä, ettei työaika voida rajoittaa meripalveluksessa. He eivät liene käsittäneet sitä, ettei yksinomaan tästä ollut kysymys. Keskimääräinen ylityö, joka on todettu olisi kuitenkin voitava korvata myös meripalveluksessa, kuten on tarkoitus tehdä maa- ja ilmavoimissakin. Luultavasti meripuolen arvovaltaiset asiantuntijat tulevat huomaamaan mistä silloin oli kysymys, kun he mahdollisesti saavat "vieraita" työajan mittajia aluksiinsa, niinkuin merivartiotoissa on jo tapahtunut.

4. Myös sunnuntaityökorvaus tulee ulottaa meripalvelukseen, vaikkakin valtioneuvoston päätös olisi sen esteenä. Tämä päätös tulee muuttaa, koska sunnuntaityökorvaus meripalveluksesta on vain ylityökorvauksen asemassa. Kun työaika ei säännellä, on todettu

keskimääräinen ylityö (kaksivahtisysteemissä 4 tuntia) vuorokaudessa korvattava kaavamaisesti erillisellä merillisällä ja sunnuntaityökorvauksella. Valtiovallan edustajat tulevat pitämään siitä kiinni, että s-työkorvausta ei makseta muillakaan valtion aluksilla, tähän kuitenkin voidaan sanoa, että näillä muilla aluksilla mitataan työaika ja ylityö korvataan merityöaikalaan mukaan.

5. Toimikunnan esittämää 24 viikon tasoitusjaksoa ei voida pitää hyvänä ja tarkoitan nimenomaan, ettei se ole hyvä työnantajalle, vaikkakin se tuo määrättyä joustavuutta. Puolen vuoden työaikatilityksen roikuttaminen jokaisen usein siirtyvän henkilön siirtopaperien jatkona saanee toivottavasti lain soveltajat huomaamaan tämän liian pitkän jakson mahdottomuuden. 3x3 viikkoa olisi ollut lähtökohdaksi sopiva, tavoitteena 2x3 viikon jakso.

6. Perusjakson ylityökorvauskynnyks 135 tuntia on myöskin mielivaltainen ja omiaan sekoittamaan kirjanpitäjiä. Tämä on myöskin puolustuslaitoksen henkilökuntaa loukkaava, kun muistaa, että yleisen työaikalaan mukaan tehdyn sopimuksen mukainen ylityöraja perusjaksossa on 126 tuntia. Onko hallintomme alalla työ näin eriarvoista, ettei sitä voisi koskaan rinnastaa rahallisesti muiden alojen työhön.

7. Sanonta, että myös sidonnaisuus ja varallaolo työpaikalla tulisi kohtuullisesti korvata, on uusi termi ja tuntuu oudolta, sillä tuskin kohtuuttomuuteen on mahdollisuutta erilaisten kontrollien johdosta. Työpaikalla olo

valveilla valmiina työntekemiseen tulee laskea kokonaan työajaksi, kuten muidenkin alojen virkamiehillä, ja varallaolo nukkumisoikeudella ja kotona valmiina heti partioon tms. on laskettava osaksi työajaksi. Näistä seikoista tulee saada järjestöjen antaa lausuntonsa kuten asetuksen 5 § edellyttää.

Annetussa mietinnössä on paljonkin huomauttamista, kuten mm. se että yksikön valvojan työ on aina normaalia 2 tunnin päivätyötä. Sen voisi määrätä joustavammin, ainakin järjestöjen edustajien mielestä.

Lakiesityksen soveltamisasetuksen 5 § antaa mahdollisuuden lain piiriin kuuluvia virkamiehiä edustaville järjestöille **tulla kuulluksi** periaatteellisissa ja yleisluontoisissa asioissa. Tällainen sanonta tuntuu kuitenkin oikeastaan melko irvokkaalta nykyaikana, kun muiden alojen virkamiehet **sopivat** vastaavista asioista. Eräät komiteassa olleet juristit näyttävät kuitenkin roikkuvan epätoivoisesti vanhassa neuvotteluoikeuslaissa, joka tekee PLM:n sellaiseksi mahdiksi, ettei virkamiehet voi sen kanssa neuvotella, mutta kylläkin työsuhteessa olevat voivat, kuten tapahtuu PLM:n osalta.

Olisi odottanut, että tässä soveltamispykälässä olisi jo hiukan ennakoitu niitä tuulia jotka tulevat kattamaan myös puolustuslaitoksen kun uuden menettelytapalain soveltaminen alkaa. Näin ei kuitenkaan haluttu tehdä, ja tämä antanee aiheen uskoa, että puolustushallinnon johto tulee vastustamaan myös niitä suunnitelmia, että uusi virkamiesten menettelytapalaki

koskisi myös puolustusvoimia. Jos taas pidetään selvänä, että se tulee ulottumaan kuten entinenkin m-tapalakikin puolustusvoimiin, niin olisi odottanut, että olisi tehty kongreettinen esitys siitä, että työaikakysymyksistä voitaisiin jo ainakin edes neuvotella.

On turhaa luulla, että uuden pl:n työaikalaan piiriin tuleva henkilökunta olisi niin sinisilmäistä, että se ei vaatisi tässä tasavertaista asemaa itselleen. Lain piiriin tuleva henkilökunta myöntää sen suuren sosiaalisen merkityksen mikä nyt valmistuneella työaikasääntelyllä on, mutta se toteaa tällä vain korjatuksi vanhan vääryyden ja epäkohdan, joka syntyi silloin kuin työaikalakia alettiin valtionhallintoon soveltamaan (v. 1946). Nyt sitä ainakin osaksi sovellettaisiin myös puolustushallintoon, mutta hyvänolon tunteessakaan emme voi tunnustaa olevamme tasavertaisia muiden alojen kanssa, ellei myös lain soveltamisessa voida siirtyä nykyaikaiselle linjalle, jossa myös henkilökuntajärjestöt tunnustetaan.

Myönteisenä seikkana toimikunnan mietinnössä on se, että uusien säännösten tulisi astua voimaan jo kuluvaan vuoden huhtikuusta alkaen. Tämäkin on kuitenkin vain kohtuullista kun muistaa, että säännösten piti valmistua jo 1967 alussa, sittemmin 1968 alussa ja viimeisimmän sopimuksen mukaan 1969 alusta alkaen. Tästä voimaantuloajasta ei enää voida tinkiä koska muilla virkamiehillä on vastaavat järjestelyt astuneet voimaan viimevuoden kesällä.

V. J.-la.

ALIUPSEERILIITON LAUSUNTO TOIMIKUNNAN MIETINNÖSTÄ

Lausuntonaan Aliupseeriliitto ry esittää Puolustuslaitoksen työaikatoimikunnan mietinnöstä (Komiteamietintö 1969:B 9) seuraavaa

I Yleistä

Aliupseeriliitto toteaa aluksi, että komitean asettamisessa meneteltiin virheellisesti sen johdosta, että siinä ei huomioitu puolustuslaitoksen virkamiesjärjestöjen edustusta siten, että säännösten piiriin kuuluvia virkamiehiä edustavat huomattavimmat liitot olisivat olleet edustettuina.

Pelkistä virkamiehistä muodostettunakin komitean kokoonpano on AUL:n mielestä ollut virheellinen, koska siinä ei ole ollut kaikista puolustushaaroista pysyvää edustusta.

Varsinkin viimeksimainitusta seikasta johtuen on erityisesti meripalvelun osuutta koskeva toimikunnan työ jäänyt pahasti keskeneräiseksi. Toimikunta on mm. mietinnön sivuilla 36 ja 37 todennut, että **työpäivän pituus, vahtipalvelus huomioonottaen, muodostuu kaksivahtijärjestelmää noudatettaessa eri erissä yhteensä vähintään 12 tunniksi**. Sota-alusten mie-

hitys perustuu yksinomaan tarkoitukseen mukaisuusnäkökohtiin, eikä vallitsevan järjestelmän muuttaminen esimerkiksi henkilölisäyksillä ole mahdollista. Myös majoitustilojen puuttuminen estää tällaiset järjestelyt.

Toimikunnan mietinnön sivulla 37 todetaan lisäksi yksimielisesti, että **ylipitkä työaika, epämukavat työolosuhteet ja työskentelyajat sekä tietty sidonnaisuus alukseen vapaa-aikanakin olisi virkamiehelle kohtuullisesti korvattava**.

Edellä esitetyistä varsin perusteelliseen tutkimukseen viittaavista lausun-

noistaan huolimatta ei toimikunnassa ole kuitenkaan tehty minkäänlaista esitystä siitä, **miten todettu keskimääräinen meripalvelun aiheuttama ylityö olisi korvattava**. Mietinnön sivulla 39 oleva epämääräinen viittaus lisätutkimuksiin ja pyrkimykseen vapaa-aikakorvaukseen on toimikunnan taholta pyörästelyä, joka viittaa huonoon omaantuntoon työn keskeneräisyydestä. Esimerkiksi vapaa-ajan antamisen purjehduskautena tiedämme mahdolliseksi.

Toimikunnan tekemät johtopäätökset ja toteamukset ovat eräiltä osin ristiriitaisia. Mietinnön sivuilla 24—26 toimikunta toteaa, että puolustuslaitoksen kilpailukyky työmarkkinoilla ja pyrkimys saada kaikki virkamiehet yhdenmukaisen sosiaalisen suojan piiriin edellyttävät työajan sääntelyä ja yhtenäisten korvausten käyttöönottoa myös puolustuslaitoksessa.

Kuitenkin toimikunta esittää mietinnön sivulla 40, että osa puolustuslaitoksen virkamieskunnasta tulisi jättää tämän sosiaalisen suojan ulkopuolelle, esittämättä tälle osalle virkamiehiä mitään muutakaan ylityökorvausmuotoa. Samalla sivulla toimikunta lisäksi ilmoittaa pyrkineensä mahdollisimman pieniin korvausmääriin, vaikka samalla toteaa, etteivät esitetyt korvaussummat ole riittäviä, verrattaessa niitä muiden valtion alojen virkamiesten vastaaviin etuihin.

Toimikunnan mietinnöstä kuvastuu muutenkin liikaa puolustuslaitoksen erikoisaseman korostus ja tämän johdosta varovaisuus työajan sääntelyn soveltamisessa, joka ei olisi ollut tarpeen, koska kokeillut ovat osoittaneet, ilman varsinaista työajan sääntelyäkin, että keskimääräinen työaika yleensä on muodostunut säännöllistä työaikaan vastaavaksi.

Jäljempänä esitetään yksityiskohdaiset lausunnot toimikunnan mietinnön ja lain sekä asetuksen sellaisiin kohtiin joita Aliupseeriliitto ei voi hyväksyä.

II Lausunnot lain ja asetuksen sekä mietinnön eri kohdista

1. Lakiluonnos

— 3 pykälästä tulisi poistaa ensimmäisen momentin toinen kohta, koska meripalvelukseen osallistuvien pois sulkeminen lain piiristä on erittäin suurta arvostelua aiheuttava. Meripalvelun osuus voidaan niveltää kaavamaisesti työajanlaskentaan samalla ta-

voin kuin maalla tapahtuvat sota- ja leiriharjoitukset on tarkoitus tehdä.

— 4 pykälässä määrättyä 24 viikon tasoitusjaksoa ei voida hyväksyä. Näin pitkää tasoituskautta on sitäpaitsi pidettävä kirjanpidollisesti erittäin hankalana henkilökunnan melko suuren liikkuvuuden takia. Mietinnön sivulla 39 todetaan joustavuuden takia tarvittavan 24 viikon tasoitusjaksoa, mutta kokeilujen tulokset osoittavat, että työaika on voitu säännellä jo kolmen viikon jaksoissakin melko pitkälle. On lisäksi todettava, että erityispalvelun osalta (leirit, sotaharjoitukset yms.) merkitään vain keskimääräinen vuorokautinen työaika laskentaan, mikä ei sinänsä lisää työaikaakaan eikä tarvetta pidentää tasoituskautta normaalista, joka on muillakin vastaavilla työaikalain alaisilla 2×3 viikkoa.

Kokeiluluonteisesti voisi ainakin varusmiehiä kouluttavissa joukko-osastoissa olla aluksi 3×4 viikon, eli 12 viikon tasoituskausi. Kaikissa muissa joukko-osastoissa ja laitoksissa sekä varikoissa tulisi tasoituskauden olla 2×3 viikkoa, kuten muillakin valtion vastaavilla aloilla.

— 5 pykälän ensimmäiseen momenttiin tulee lain 3 §:n muutoksesta johtuen lisätä sanat ”sekä laiva ja meripalveluksessa purjehduskautena”. Tällätavoin myös meripalvelua suorittavat otetaan lain piiriin.

— 5 pykälän toiseen momenttiin ullee lisätä maininta siitä, että myös sidonnaisuus tehtävien suorituspaikalla otetaan huomioon työaikana. Yleisen työaikalain alaisilla virkamiehillä huomioidaan kaikki työpaikalla tapahtuva toiminta ja sidonnaisuus joka perustuu esimiehen määräykseen työajaksi ja näin on menetteltävä myöskin puolustuslaitoksen virkamiesten osalta.

— 9 pykälään tulisi lisätä säännös, että puolustusministeriö voi antaa tällaisen laista poikkeavan määräyksen vain yksittäistapauksissa. Muussa tapauksessa on vaarassa, että jotkut virkamiesryhmät tai tehtäväryhmät poistetaan tämän pykälän valtuuksilla lain piiristä.

2. Asetusluonnos

— 1 pykälää tulisi muuttaa siten, että perusyksikön päällikkö vielä kuuluisi lain piiriin. Olisi luonnollista, että perusyksikön päälliköt (vastavat), jotka kentällä useimmiten ovat yksikkönsä mukana erityispalveluksessa kuuluvat lain piiriin. Meripalve-

lussa tulisi aluksen päällikön kuulua lain piiriin.

Perusyksikön päällikön poisjättäminen työajan sääntelystä loisi ennakolta jännittyneen ilmapiirin lain soveltamiseen yksikköportaassa, joka olisi omiaan johtamaan vaikeisiin kiistoihin erilaisissa tulkinnoissa. Sitäpaitsi ei voitane lähteä siitä, että päällikkö toimisi tuntikirjurina, vaan jonkun lain piiriin kuuluvan tulisi kirjanpito suorittaa melko itsenäisesti.

— 2 pykälästä tulisi poistaa sanat ”kohtuullisessa määrin”, koska kaikki työpaikalla tapahtuva sidonnaisuus tulee laskea työajaksi, kuten muillakin valtion aloilla työaikalain alaisen osalta menettellään. On sitäpaitsi turha käyttää termiä ”kohtuus”, koska kohtuuttomuuteen ei erilaisten kontrollien johdosta puolustuslaitoksessa voida joutua.

Kun kuitenkin monissa päivystyspisteissä voidaan osa ajasta käyttää lepoon, voisi tällaisen lepoon käytetyn ajan huomioida vain puolena työaikana (varallaolona).

Valvojan tehtävistä on toimikunta todennut (sivulla 33) laskettavaa työaikaakaan kaavamaisesti 2—3 tuntia vuorokaudessa, ehdottaen kuitenkin vain 2 tuntia merkittäväksi kirjanpitoon (sivu 41).

Työn suoritusajan ja usein toistuvat matkahankaluudet huomioiden tulee tämän tunti-luvun olla ainakin 3, jos kohtuuteen pyritään.

Toimikunta ei ole kiinnittänyt riittävästi huomiota kiinteään kotivarallaoloon, jota eri muodoissa esiintyy. AUL:n kannalta katsoen on välttämätöntä, että kiinteä erikseen määrätty kotivarallaolo luetaan osana työajaksi. Esimerkiksi pelastuspartioon tms. hälytyskomennuskuntaan määrätyn kotivarallaolo tulee huomioida osaksi työaikana. Esitämme, että ainakin 2 tuntia kutakin varallaolovuorokautta kohti merkitään työaikalaskelmaan.

Jos taasen jokin muu päivystystehtävä annetaan kotoa suoritettavaksi, tulee silloin menetellä samoin kuin muidenkin päivystyspisteiden osalta menettellään (tehtäviin keskimäärin käytetty aika luetaan työajaksi). Käytännössä tulisi kuitenkin asiat hoitaa siten **ettei kenenkään kodista muodostu virkatehtävien suorituspaikkaa**, mikä sosiaalisesti arveluttava tehtävien hoitamistapa on viimeaikoina lisääntynyt ja joka on jyrkästi paheksuttava.

— 3 pykälän toinen momentti tulee korjata siten, että kolmen viikon perusjakson ylityökorvausraja on 126 tuntia, eikä 135. Ei ole mitään syytä

tässäkään jättää puolustuslaitoksen virkamieskuntaa toisenlaiseen asemaan mitä muut valtion virkamiehet ovat saavuttaneet. Sitäpaitsi on kirjanpidollisestikin parempi, että vain 6 tuntia jää siirrettäväksi seuraavaan kolmen viikon jaksoon, minkä tasointus voisi vielä onnistua, sitävastoin 15 tunnin tasoittaminen seuraavassa perusjaksossa on jo hankalaa ja siirtojen ym. johdosta painolastina muistettavaa.

— 4 pykälässä tarkoitetuksi korvaukseksi vaikeissa erityisolosuhteissa suoritusta keskimääräisestä ylityöstä Aliupseeriliitto esittää:

Sotaharjoituslisä A 17 palkkaluokassa tai sitä ylemmille 30 markkaa ja muille 25 markkaa;

Leirilä A 17 palkkaluokassa tai sitä ylemmille 25 markkaa ja muille 20 markkaa.

Näiden lisien jakamista kahteen osaan pidämme tarkoituksenmukaisena verotuksen vuoksi.

Sotaharjoitus- ja leiriläisä on ehdottomasti liitettävä virkamiespalkkoja kiinteästi seuraaviin lisiiin, koska lisät ovat ylityökorvausta näille virkamiehille ja ylityökorvaus lasketaan vuosipalkan perusteella. Asetuksen 4 pykälään tulee näinollen tehdä tästä säännös.

Sotaharjoitus- ja leirivuorokausien määrityksestä tulee ehdottomasti kuulla virkamiesjärjestöjä. Esimerkiksi sota- ja leiriharjoitusten matkavuorokaudet tulee kuulua erityispalveluvuorokausiin, ja erityisen tilanteen mukaiset matkat sotaharjoitusvuorokausiin.

— 5 pykälän osalta on todettava, ettei siinä oleva soveltamissäännös ole tukemassa ajatusta, että myös puolustuslaitoksen osalta siirrytään sopimukseen pyrkivään neuvottelumenettelyyn. On valitettavaa, että vielä pelätään tasapuolisuuteen perustuvaa neuvottelumenettelyä, kun samanaikaisesti muilla hallinnon aloilla samoista asioista on virkamiehiä edustavien järjestöjen kanssa sovittava.

Ennakolta kuuleminen on tietenkin käytännössä samaa kuin muodollinen neuvottelu, jonka tavoitteena ei ole sopiminen, mutta vanhan neuvotteluoikeuslain tuoma este tuntuu kuitenkin haetulta, ja sen vaikutus on ehdottomasti voitava poistaa työaika-säännösten soveltamisesta. Yleisen työaikalain alaisten valtion virkamiesten osaltakin on olemassa erillinen sopimismenettely työaika-säännöksistä: työaikalaisissa, asetuksessa ja pääsopimuksessa säädettyinä, eikä ne ole missään sidonnaisuudessa neuvotteluoikeuslain kanssa.

Tähän 5. pykälään esitetään seuraavia lisäyksiä ja täsmennyksiä:

Ennakolta kuuleminen tulee koskea myöskin asetuksen 2 §:n tarkoittamaa ryhmittelyä määrättäessä ja arvioitaessa miten varallaolo huomioidaan kussakin pisteessä työajaksi, ja tässä tarkoitettu kuuleminen tulee koskea myöskin lain piiriin kuuluvia virkamiehiä edustavia virkamiesten keskusjärjestöjä, eikä yksinomaan puolustuslaitoksen virkamiesjärjestöjä.

Missään tapauksessa ei voida hyväksyä sellaista menettelyä, että ne **kaksi virkamiesten keskusjärjestöä sivuutettaisiin**, joihin lain piiriin tulevat virkamiehet ovat olleet järjestäytyneitä jo 15 vuotta. Jos näin menetteläisiin olisi järjestäytyminen turhaa ja toisi mukanaan arvaamattomia seurauksia näiden virkamiesten järjestäytymiseen.

On toisaalta todettava, että valmistavana oleva uusi virkapalkkoja ja muita työehtoja säätelevä sopimismenettelyjärjestelmä tulee varsinaisten palkkojen lisäksi pitämään sisällään myöskin sopimismenettelyn työajoista, joten viimeistään tämän säännösten voimaantulon yhteydessä tulevat myöskin puolustuslaitoksen työaika-säännökset lopullisesti sopimismenettelyn piiriin. On jokseenkin lyhytnäköistä kuvitella, että puolustuslaitoksen henkilökunta jäisi tämän uuden järjestelmän ulkopuolelle, koska tämä henkilökunta oli jo entisen menettelytapalain piirissä, ja heidän palkoistaan neuvoteltiin neuvotteluoikeuslain säännöksen tätä estämättä.

Tässä pykälässä **määrättävänä keskimääräisenä säännöllisenä työaikana Aliupseeriliitto pitää 8 tuntia**. Tämän perusteluna on mainittava mm. mietinnön sivulla 47 oleva maininta, että ”sotaharjoitus- ja leiriolosuhteissa keskimääräinen työaika on joka tapauksessa 8 tuntia pitempi”, ja tämän ylittävä työaika tulee korvattavaksi vakiolisillä kuten on esitetty. Samalla on todettava, että näin on menetelty myöskin Ruotsissa. Kun lisäksi toimikuntakin toteaa, että kaikessa on pyrittävä viisipäiväiseen työviikkoon, niin ei ole mitään syytä käyttää viikkotyöajan jakajana muuta kuin viittä.

III Järjestelyt meripalvelun osalta merivoimissa

1. Varsinaista työajan laskemista ei purjehduskautena laiva- ja meripalveluun osallistuvan virkamiesten osalta suoriteta. Työajansääntely suoritetaan kuitenkin purjehduskautena

siten, että annetaan kullekin virkamiehelle keskimäärin 1 vapaapäivä viikkoa kohden, joka voitaisiin antaa 2 päivän erissä.

Purjehduskauden ulkopuolella olevalta ajalta tulisi kuitenkin antaa 2 vapaapäivää viikkoa kohden. Vuoden lopussa tarkistetaan kunkin virkamiehen osalta vapaapäivien pitäminen ja käyttämättä jääneet vapaapäivät korvataan yksinkertaisella tuntipalkalla (8×tuntip).

Kertyneet vapaapäivät, samoin kuin talvikauden viikkovapaatkin tulee aina antaa virkamiehen kotipaikkakunnalla ja jos alus joudutaan jostain syystä pitämään pitempään vieraassa satamassa ja henkilökunta joudutaan päästämään vapaaksi kotiin, tulee välttämättä antaa matkaliput kotipaikkakunnalle.

Purjehduskautena voitaisiin vapaapäivät antaa vähintään kahden päivän erissä. Muuna aikana tulisi annettavan vapaan olla kotisatamassakin kuitenkin vähintään 24 tuntia.

2. Nykyinen meripalveluraha muutetaan (kuten muualla sotaharjoitus- ja leiriraha) lisäpalkkioksi (merilisä), joka maksetaan markkamääräisenä ja sidotaan virkamiespalkkojen muutoksia seuraavaksi.

Meriläisä tulisi olla saman suuruisen kuin maa- ja ilmavoimien sotaharjoituksissa maksetaan. Tämä lisä olisi korvaus keskimääräisestä ylityöstä jota kaksivaihtijärjestelmästä johtuen aluksen virkamiehellä on 4 tuntia päivässä. Olosuhteet ovat myös asetuksen 4 §:n tekstin mukaiset. **Lisää tulisi maksaa koko siltä ajalta jonka alus on purjehdukseen määrätty**.

Siinä tapauksessa ettei meripalvelusta voitaisi vielä tässä vaiheessa ottaa lain piiriin, olisi ehdottomasti nykyistä päivärahapohjaista meripalvelurahaa korotettava siten, että se olisi täysi asetuksen mukainen päiväraha ilman paikkakuntaeroja.

Sunnuntaityösäännösten ulottaminen meripalveluun on aivan välttämätöntä, koska sunnuntaityökorvaus on tässä ylityökorvauksen asemassa sen takia, ettei varsinaista työaika mitata eikä ”aitoa” ylityökorvausta voida maksaa.

Kun sunnuntaityökorvauksen maksamisesta virkamiehelle on säädetty valtioneuvoston päätöksellä ei tästä soveltamisalan laajennuksesta tarvinn mainita tässä asetuksessa. Mainittua valtioneuvoston päätöstä tulee kuitenkin tarkistaa, koska siinä on sanottu, ettei sunnuntaityökorvausta voida maksaa valtion aluksilla.

MERIVARTIJAT AUL:n JÄSENIKSI

Yksimielinen päätös liiton vuosikokouksessa

Puheenjohtajaksi edelleen sotmest. Siitarinen

Puheenjohtaja I. Siitarinen

Marsalkan Hopeatorvet -sävelten tahdissa Suomen sekä Aliupseeriliiton lipun käsittävän lippuvartion astuessa Kokkolan Hollihaan kansakoulun juhlasaliin, alkoivat liittomme tämän vuoden neuvottelu- ja vuosikokouspäivät 23. päivänä maaliskuuta. Ava-

jaistilaisuuteen oli liiton hallituksen ja vuosikokousedustajien lisäksi saapunut mm. Virkamiesliiton puheenjohtaja Victor W. Heinström, PohmSl:n komentaja kenrm. Toivo Kytölä, PohmItPston komentaja evl. Arnold Airakorpi, liittomme

kunniajäsen vääp.evp. Oskari Järvelä sekä paikallisten reservijärjestöjen ym. edustajia.

Toivotettuaan kutsuvieraat tervetulleiksi liiton puheenjohtaja sotilasmestari Ilmari Siitarinen lausui tervehdyspuheessaan mm:

Aloittaessamme nyt liittomme neljäntäkymmentä toimintakautta on syytä palata ajassa taaksepäin ja luoda pikainen silmäys liittomme historiaan.

Aliupseeriliiton toiminta on jaettavissa kolmeen selvästi toisistaan poikkeavaan ajanjaksoon. Näistä ensimmäisenä aika liiton perustamisesta talvisodan alkamiseen. Tämän kauden aikana luotiin liitolle toimintaperiaatteet ja suuntaviivat, jotka vielä tänäkin päivänä ovat osittain toimintamme perusteena.

Toisen ajanjakson muodostaa sotien aika. Vallinneiden poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi ei edes liittomme vuosikokouksia voitu pitää ja toiminta supistui jäsenkunnan keskuudessa satuneiden lukuisten kuolemantapausten johdosta turvattomaan asemaan jääneiden leskien ja orpojen avustamiseen. Varat tähän tarkoitukseen oli saatu Suomen Marsalkka Mannerheimin vuonna 1942 Aliupseeriliitolle tekemästä lahjoituksesta.

Rauhan palattua alkoi myös Aliupseeriliiton toiminnassa voimakas kehityksen kausi. Liiton kotipaikka muutettiin Viipurista Helsinkiin, palkattiin päätoiminen toiminnanjohtaja ja ostettiin oma huoneisto toimistotiloja varten. Merkittävin ja kauaskantoisin toimenpide on ollut Virkamiesliiton jäsenyyteen liittyminen vuonna 1955. Vasta tämä toimenpide antoi aliupseerikunnalle mahdollisuuden tehokkaaseen taloudellisten etujemme valvontaan sekä loi tilaisuuden murtautua ulos puolustuslaitoksen henkilökunnalle niin ominaisesta suppeasta kasarmi-ilmapiiiristä. Nyt on aliupseerikunta yhteiskuntamme eri sektoreilla aktiivisena ja arvostettuna ryhmänä. Virkamiesliiton suurimpana jäsenjärjestönä on Aliupseeriliitto pystynyt toiminnallaan vaikuttamaan koko maamme virkamieskunnan asioiden hoidossa niiden kehittämisessä parempaan suuntaan.

Vuoden 1968 toimintakertomuksesta käy selville, että keskeisempiä tavoitteitamme ovat olleet aliupseerikunnan koulupohjauudistusta koskevat kysymykset, sekä puolustuslaitoksen henkilökunnan työaikoja säätelevän lain valmisteluun liittyvät asiat.

Molempien kysymysten kohdalla on tapahtunut huomattavaa edistystä ja ratkaisut ovat näköpiirissä. Sitä vastoin Aliupseeriliiton tekemää esitystä SO:n uudistamista henkilökunnan rinnastusten osalta ei ole vielä saatettu julkisuuteen, mutta tiedossamme on, ettei liittomme tekemillä esityksillä ole ollut riittävää kantavuutta. Onkin valittava todettava,

että puolustusvoimain johdosta löytyy henkilöitä, jotka eivät vielä tänäkin päivänä ole täysin vapautuneet luokkayhteiskunnasta ja sen sanelemasta suppeasta ajattelutavasta. Aliupseeriliiton kantana on, ettei monipuolisen koulutuksen ja pitkän palvelusuran omaavaa ylintä aliupseeria tulisi asettaa juuri palvelukseen astuneen, kouluttamattoman mutta upseerinarvon omaavan nuorukaisen käskyvaltaan.

Mielestämme tuo yli viisikymmentä vuotta vanha ohjesäännön pykälä on jo aikansa elänyt ja puolustusvoimien tulisi näiltäkin osin pystyä mukautuman kehittyvän ja alati uudistuvan yhteiskunnan normien mukaisesti.

Palkkausasioiden kohdalla on erikoisesti todettava, ettei vuonna 1966 kolmivuotiseksi sovittu menettelytapalaki täyttänyt siihen asetettuja toiveita. Kuluneiden kolmen vuoden aikana ei ole voitu suorittaa lukumääräissiirtoja, sillä järjestöt ja valtiovalta eivät päässeet edes yksimielisyyteen siitä, kuuluvatko lukumäärässiirrot lain piiriin vai ei. V. 1968 palkkaratkaisua on arvosteltu lähinnä siksi, että neljä suurta neuvottelukelpoista virkamiesjärjestöä piti lihavaa riitaa parempana kuin laihaa sovintoa ja päästi palkkaratkaisun valtiovaltan sanelupolitiikalla hoidettavaksi.

Aliupseeriliitto ei voi kyseistä menettelyä hyväksyä sillä siirtyihän aliupseerikunnassa juuri vaikeimmassa taloudellisessa asemassa olevan ryhmän — yp kersanttien — jo varmalta näyttänyt kuoppakorotus epämääräiseen tulevaisuuteen.

Luotuaan vielä katsauksen liiton sosiaaliseen toimintaan puheenjohtaja Siitarinen julisti vuosikokouksen avatuksi sanoen uskovansa, että jäsenkerhojen edustajat tässäkin vuosikokouksessa löytävät yhteisen raketavan linjan ja tehtävät päätökset koi-tuvat liittomme ja puolustusvoimien parhaaksi.

Puheenjohtajan tervehdyssanojen päätteeksi Vaasan varuskuntasoitto-kunta esitti Aliupseeriliiton kunniamarssin, jonka jälkeen lippuvartio poistui.

Johtaja A. Kolehmainen lausuntasesityksen jälkeen Vaasan varuskuntasoitto-kunta esitti muskapt. L. Tuulen johdolla Sven Dufva -alkusoiton. Kokkolan Lauuluveikot lauloivat johtajanaan opettaja H. Valkama Kaiku-kohon laulu maamme, Yön tuikkivain tähtien ja Luonto ponteva.

Tervehdyksiä vuosikokoukselle esitivät PohmSl:n komentaja kenrm. T. Kytölä, PomItPston komentaja evl. A. Airakorpi, Virkamiesliiton puheen-

johtaja V. W. Heinström, maj. P. Järvinen Upseeriliiton, RUL:n maj.evp. A. S. Koivio, RAuL:n yliv.evp. O. Tuisku ja liiton kunniajäsen vääp.evp. O. Järvelä, joka tervehdyksessään lausui mm.:

”Hyvät aseveljet. Käytän tässä sanaa aseveljet, vaikka tuon sanan käyttö on nykyään melkein pannaan julistettu. Sitäpaitsi aseveljeytemme on kokonaan eri aikakaudelta. Teistä nuorimmat eivät olleet vielä edes syntyneet silloin kun minullakin oli kun-nia olla mukana näissä samoissa hommissa kuin missä te nyt olette.

Siitä huolimatta sanon, hyvät aseveljet. Onnittelen teitä ja erityisesti Aliupseeriliittoa siitä, että olette onnistuneet toteuttamaan ja viemään läpi sen ohjelman josta me liiton perustamisen alkuaikoina vain uneksimme, mutta emme pystyneet sitä läpi ajamaan. Meitä vastassa oli silloin vahvat voimat. Melkein koko upseeristo Sotaväen päällikköön saakka epäili meitä, mitä me oikein puuhaamme. Epäiltiin, että me pyrimme muodostamaan Aliupseeriliitosta sellaisen ammattijärjestön, joka käyttäisi samanlaisia keinoja kuin ammattijärjestöt. Tähän epäluuloon olimme oman ammattikuntamme keskuudessa vallitsevista mielialoista antaneet aiheen.

Alusta alkaen liittyi Aliupseeriliittoon vain noin puolet aliupseerikunnasta. Toinen puoli sanoi, että mitä merkitystä on koko liitolta, jos se ei saa ajaa taloudellisia etuja. Sotaväen päällikkö kenrm. Sihvo oli hyväksyessään liiton säännöt liittänyt siihen peräkaneeitin, jonka mukaan liitto ei saanut ajaa mitään taloudellisia etuja. Seurauksena oli, että meni monta vuotta ennenkuin kaikissa kerhoissa saatiin aikaan päätös, että kerhot kokonaisuudessaan liittyvät Aliupseeriliittoon.

Monia muitakin vaikeuksia oli. Aliupseerien tietomäärä yhteiskunnasta ja valtiollisesta elämästä oli tuolloin vähäistä. Niinpä kerran Viipurin Aliupseeriyhdistyksen johtokunnassa päätettiin, että pyydetään huomattavassa asemassa olevia henkilöitä pitämään esitelmiä yhteiskunnan eri aloilta. Silloin oli eduskunnassa käsiteltävänä lakiesitys Yliopiston suomalaistamisesta ja professori Heiskanen oli yksi kiivaimpia suomalaistamisasian ajajia. Samalla hän oli aitosuomalaisten johtomiehiä. Päätettiin pyytää häntä pitämään meille esitelmä noista asioista ja hän lupautui ilomielin tulemaan.

Tuolloin piti lähettää aina armeija-

AUL:n lausunto . . .

IV Säännösten voimaantuloaika ja loppulause

Toimikunnan esittämän kannan mukaan säännösten tulisi astua voimaan 1.4.1969 alkaen. Viitaten mietinnön sivulla 43 oleviin valtiovalan ja virkamiesten keskusjärjestöjen välillä tehtyihin sopimuksiin ja annettuihin lupauksiin vuodesta 1966 alkaen, esitetään, että säännösten tulisi ainakin todettujen ylityökorvausten osalta astua voimaan jo kuluvan vuoden 1969 alusta. Vuoden 1968 marraskuussa tästä asiasta keskusteltaessa mm. PIM:n kansliapäällikön ja eräiden muiden

viranomaisten kanssa luvattiin mikäli mahdollista näin asiassa menetellä.

Puolustuslaitoksen työaikasäännösten valmistelun yhteydessä on usein mm. eräiden toimikunnan jäsenten taholta huomautettu, että työaikasääntelyn toteutuminen puolustuslaitoksessa on niin suuri sosiaalinen parannus, että tämän johdosta lain piiriin tulevan henkilökunnan tulisi tyytyä vain osittaiseen ratkaisuun eräissä korvauksissa ja muissa eduissa.

Tämän johdosta on todettava, että nyt toteutuva sosiaalinen parannus, jonka voi tunnustaa, tapahtuu 23 vuotta myöhemmin ja vain osittaisena,

kuin mikä muille vastaavissa työolosuhteissa työskenteleville valtion virkamiehille on tapahtunut. Näinollen puolustuslaitoksen työaikasääntelyn toteutuminen on vain varsin myöhään toteutunut pysyvän räikeän epäkohdan osittainen korjaaminen.

Tämän johdosta on jokseenkin naitava ja herkkäuskoista luulla, että puolustuslaitoksen henkilökunta tulisi tyytymään muita virkamiehiä huonompaan asemaan. Siksi tulisi puolustushallinnon johdon vakavasti pyrkiä tasapuolisuuteen nyt valmistuneen ehdotuksen valmistelussa ja sen soveltamisessa.

AUL:n vuosikokous . . .

kunnan komentajalle (silloin ev. ohqvist) ohjelma, mitä näissä ohjelmallisissa illanvietoissa esitetään. Nähtyään ohjelman hän oli heti vetänyt yli mainitun kohdan ja käski samalla koko johtokunnan puheilleen. Me nimme ja haukuttuaan meitä parikymmentä minuuttia saimme jyrkän käskyn poistua. Mitään ei kysytty eikä vaadittu selvityksiä. Yrityksemme laajentaa aliupseerikunnan tietomäärää yhteiskunnallisesta ja valtiollisesta elämästä loppui siihen.

Toivotan Aliupseeriliitolle parhainta onnea työssänne ja hyvää jatkoa."

Yhteisesti laulettu Maamme-laulun jälkeen tarjosi Kokkolan Sotilaskotiyhdistys juhlahahvit.

Avajaistilaisuuden jälkeen kävi liiton hallitus kokonaisuudessaan kunniakäynnillä Kokkolan sankarihaudoilla, joiden muistokivelle laski seppeleen liiton puheenjohtaja I. Siitarinen ja Kokkolan Auk:n puheenjohtaja yliv. S. Roimela.

Avajaispäivän päätteeksi kokoonnuttiin veljesillalliselle Kokkolan Seurahuoneelle.

Neuvottelupäivillä johti puhetta sotimest. R. Hakala Kokkolan Auk:sta ja sihteerinä toimi ylik. M. Latvala Helsingin Auk:sta.

Liiton ent. urheilujohtaja sotimest. "Into Hilska luovutti 1964 lahjoittamansa kiertopalkinnon "Muisto Ratsuväestä" sen lopulliselle voittajalle Immolan Aliupseerikerholle, jonka puolesta palkinnon, vanhan ratsuväen kiväärin, vastaanotti sotimest K. Rautavaara.

Majuri P. Järvinen esitelmöi aiheesta Alueellinen maanpuolustus. Esitelmän saamme julkaistavaksi lehdessämme myöhemmin.

Virkamiesten palkkoja ja muita työehtoja säätelevän lain valmistelusta esitelmöi VL:n lakimies varatuomari Asko Harmia. AUL:n pääsihteeri V. Junttila piti esitelmän aiheesta Puolustuslaitoksen ja rajavartiolaitoksen uusien työaikasäännösten voimaantulo ja eräitä näkökohtia niistä.

Ns. kyselytunnin jälkeen suoritettiin hallituksen ja jäsenkerhojen aloitteiden esikäsittely.

Sääntömääräisen vuosikokouksen avasi puheenjohtaja I. Siitarinen. Kokouksen puheenjohtajiksi valittiin sotimest. K. Rautavaara Immolan Auk:sta, yliv. K. Rutanen Hoikan kankaan Auk:sta, sihteeriksi väp. V. Syrjä Santahaminan Auk:sta ja tiedsiht. M. Rautavuori AUL:sta.

Päätettiin lähettää sähköiset Tasavallan presidentille, puolustusministerille

Majuri P. Järvinen

ja Ruotsin, Norjan ja Tanskan Aliupseeriliitoille. Liiton hallitus oli edellisenä lauantaina pitämistään kokouksesta tervehtinyt SANL:a, jonka vuosikokous oli samanaikaisesti Suomalaisessa.

Valiokuntia muodostettiin kolme: vaali-, yleis- ja talousvaliokunnat, jonka jälkeen suoritettiin lähetekeskustelu valiokuntiin lähetettävistä asioista.

Tiistaina kokousta jatkettaessa hyväksyttiin v. 1968 toimintakertomus, tilit, tilinpäätös ja tilintarkastajien kertomus sekä myönnettiin vastuu vapaus tilivelvollisille. Hyväksyttiin vuoden 1969 tulo- ja menoarvio Ali-

upseeriliiton ja Aliupseeri-lehden osalta.

Aliupseeriliiton puheenjohtajaksi vuodeksi 1969 valittiin yksimielisesti uudelleen sotilasmestari Ilmari Siitarinen Ilmav:n Auk:sta.

1. varapuheenjohtajaksi valittiin sotilasmestari Olavi Soikkeli Hyrylän Auk:sta ja 2. varapuheenjohtajaksi ylipursimies Toivo Pakarinen Porkkalan Auk:sta.

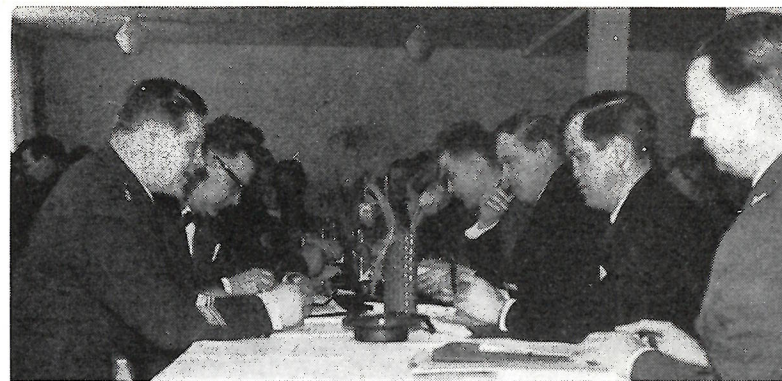
Liiton hallitukseen valittiin kahdeksi vuodeksi erovuoroisina uudelleen myllypursimies Eino Halen Suomenlahden Mvk:sta, yliväpeli Toivo Kotilainen Kuopion Auk:sta ja yliväpeli Esko Paljakka HämJP:n Auk:sta, uusina jäseninä väpeli Veikko Lehtimäki Huovirinteen Auk:sta, rajaväpeli Veijo Pimiä Immolan Auk:sta, yliväpeli Tuomo Salo Oulun Auk:sta, väpeli Viljo Sauna-aho Kouvolan Auk:sta, väpeli Paavo Sinkko Kyminlinnan Auk:sta, väpeli Teuvo Tikka Luonetjärven Auk:sta ja sotilasmestari Reino Valminen Vaasan Auk:sta. Yhdeksi vuodeksi valittiin erovuoroisena uudelleen yliväpeli Lauri Orpaa Lappeenrannan Auk:sta, sairauden takia hallituksen jäsenyydestä eron saaneen Mikkelin Auk:n väpeli Väinö Laineen tilalle.

Vuosikokous päätti hyväksyä merivartijat Aliupseeriliiton jäseniksi. Hallituksen asiasta tekemä aloite ei aiheuttanut keskustelua ja päätös tehtiin täysin yksimielisesti.

Vuosikokous velvoitti liiton halli-

Rajaväest K. Rautavaara Immolan Auk:n edustajana vastaanottaa U. Hilskaa "Muiston Ratsuväestä".

Etualalla liiton puhemiehistö ja VL:n edustaja varatuomari A. Harmia

Vatjalan ja Ilmav:n kerhojen edustajia

Parolan "tapparit"

Pohjois-Karjalan piirin, Onttolan ja Kontiolahden kerhojen edustajat

tuksen edelleen tutkimaan jäsenkunnan lomaviettomahdollisuuksia ja antamaan selvityksensä vuoden 1970 liittokokouksen käsiteltäväksi.

Kontiolahden Auk:n aloitteen johdosta vuosikokous totesi, että työnantajamme ei ole huolehtinut ammatikunnan työturvallisuudesta riittävästi, koska ammunnoista aiheutuvia kuulovaurioita edelleen aiheutuu. Liiton hallitus velvoitettiin ryhtymään asian vaatimiin toimenpiteisiin.

Varuskuntien sosiaalitoimikuntien työ ja niihin aliupseeriedustajien nimeäminen ei ole tyydyttänyt aliupseerikuntaa, ja vuosikokous päätti hyväksyä Kontiolahden tätä koskevan aloitteen, jonka mukaan liiton hallitus velvoitettiin selvittämään, mitkä ovat ne ohjeet, jotka PIM on ilmoittanut asiasta antaneensa sekä tekemään aktivointiasiassa aloitteen PHK:lle.

Teknikkokurssillisestä oli aloitteen tehnyt Huovirinteen Aliupseerit ja oli liiton hallitus antanut asiasta myönteisen lausuntonsa. Vuosikokous kuitenkin katsoi, että mestarikurssilisä, josta on aikaisemmin hyväksytty

vuosikokousaloite, on saatava ensin ratkaistua.

Luonetjärven Auk:n aloitteet reserviin siirtymisrahasta ja aliupseerien nimittämisyjärjestelmän uusimisesta eivät saaneet vuosikokouksen hyväksymistä. Samoin kävi Kuopion Auk:n aloitteille hallituksen varajäsenten valitsemisesta ja nykyisen tukitoiminnan laajentamisesta.

Laivaston Auk:n aloite koski pukurahaa korottamista ja liiton hallitus velvoitettiin edelleen keskusliiton kautta asiaa hoitamaan niin, että tämä jo useamman vuoden vireillä ollut asia saataisiin nopeasti aliupseerikuntaa tyydyttävään ratkaisuun.

Tasavallan presidentti tervehti vuosikokouksemme seuraavalla sähköllä: Kiitän parhaiten ystävällisestä sähköestänne ja lähetän lämpimän tervehdykseni Aliupseeriliitto ry:n vuosikokouksen osanottajille.

Puolustusministeri S. Suortanen ja Vaasan läänin maaherra M. Viitanen tervehtivät vuosikokousta kirjeellä.

SANL:n tervehdys kuului: Liittomme tervehtii vuosikokoukseenne osan-

ottajia sekä toivoo kokouksellenne hyviä rakentavia päätöksiä, jotka koituu koko aliupseerikunnan onneksi.

Terve ja hyviä päätöksiä, sähkötti liiton hallituksen entinen jäsen väpeli evp Ville Hult.

Kiitettävään omasta, varapuheenjohtajien ja liiton hallituksen puolesta heille osoitetusta luottamuksesta, puheenjohtaja I. Siitarinen luovutti Kokkolan Aliupseerikerholle liiton kunniakirjan v. 1969 neuvottelupäivän ja vuosikokouksen sekä niihin liittyvien eri tilaisuuksien ansiokkaasta järjestämisestä.

Kokkolan varuskuntakerhon emännälle ja Sotilaskotiyhdistyksen puheenjohtajalle hän ojensi vuosikokouksen kiitoksena kauniit kukkimput.

Lapin Aliupseerit haastoivat vuosikokouksen osanottajat Seita-keräykseen ja haasteen tuloksena tähän tarkoitukseen voitiin lähettää 153,65 mk.

Seuraavan kerran tapaamme näissä merkeissä Niinisalon Aliupseerikerhon suojissa.

M. R.

Neuvottelupöydän puheenjohtaja sotmest R. Hakala ja sihteeri ylik. M. Latvala

Vuosikokouksen puhemies, puheenjohtajat rmest K. Rautavaara ja yliv K. Rutanen ja sihteeri vääp. V. Syrjä

PHK VALVOO TYÖTURVALLISUUTTAMME

laaja toimintasuunnitelma hyväksytty

Puolustusvoimain Henkilökunnan Keskusliiton vuosikokouksessa 28.3. valittiin liiton puheenjohtajaksi edelleen ev. J. Heinsalmi.

Aliupseeriliiton edustajiksi hallitukseen valittiin I. Siitarinen, O. Soikkeli, T. Pakarinen, T. Suuronen ja V. Junttila varsinaisiksi jäseniksi ja heidän henkilökohtaisiksi varajäsenikseen M. Markkola, E. Paljakka, E. Halen, S. Siltala ja M. Rautavuori. Hyväksyttiin seuraava toimintasuunnitelma vuodeksi 1969:

PHK on ilmeisesti entisestäänkin vilkkaamman ja erityisen mielenkiintoisen toimikauden kynnyksellä. Valtion virkamiesten palkkaus- ja muita työehtoja säätelevän menettelytapalain säätäminen ja puolustuslaitoksen työaika säännösten valmistuminen alkavana kalenterivuotena tuonevat näet omat erityispiirteensä keskusliiton toimintaan. Jo käynnissä olevat ja kuluneen toimikauden toimintasuunnitelmassa olleet vielä kesken-eräiset kohteet (naisten sa-palvelus, pukuraha 360 markkaa vuodessa, siirtoraha 30 päivärahan suuruisiksi, ryhmähenkivakuutus ja seuramatkat) py-

ritään saattamaan menestykselliseen päätökseen. Tämän lisäksi tullaan yleisten päämäärien ohella kiinnittämään erityinen huomio jälempänä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseen.

1. Yleisvaliokunnan toiminta-alalla

Palkka neuvotteluissa korjautumatta jääneiden ilmeisten epäkohtien poistamiseksi

- laaditaan vuotta 1970 varten valmiiksi jäsenjärjestöiltä erikseen pyydettyjen aloitteiden perusteella palkkausten osalta kokonaisohjelma lukumäärässiirtoineen, kuoppa- ja yleiskorotuksiin edellä vuosikertomuksessa esitetyt näkökohdat huomioon ottaen,
- pidetään jatkuvaa yhteyttä siihen järjestökentän osaan, joka yhteistoiminnassa ns Leskisen komitean kanssa laatii uutta "menettely"tapalaskia, jonka piiriin

- tulisi sisällyttää sekä ns lukumäärässiirrot että varsinaiset kuoppakorotukset; erityisesti
- valvotaan, ettei puolustusvoimain virkamieskunta jää miltään osin mainitun menettelytapalain ulkopuolelle.

Työaika kysymysten menestykselliseksi hoitamiseksi nimetään uuden hallituksen piiristä työaika säännösten tuntemusta omaava työryhmä, joka edustaa PHK:ta Puolustusministeriön kanssa käytävissä työaikalakia ja -asetusta sekä niiden soveltamista koskeissa neuvotteluissa. Tällöin pyritään

- saamaan korvatuksi nykyistä oikeudenmukaisemmin sotaharjoitusten ja leirien aiheuttamaa ylityötä,
- takaamaan sotilasviran- ja toimenhaltijoille ne työaika säännöstelyn edut, jotka muilla hallintoaloilla jo on myönnetty.
- takaamaan myös niiden virkamiesryhmien edut, jotka ovat jäämässä työaika säännöstelyn ulkopuolelle (meripalvelu).

Toimikauden aikana tutkitaan PHK:n järjestöllisen aseman vahvistamismahdollisuuksia yhteistoiminnassa Pääesikunnan asianomaisten toimihenkilöiden kanssa. Pyritään entistä tehokkaammalla tiedotustoiminnalla luomaan kuva PHK:sta asemansa vakiinnuttaneena järjestönä, jonka mielipidettä on tarkoituksenmukaista kysyä sen laatuissa päätöksenteossa, jossa jo vakiintuneen tavan mukaan muualla ammatijärjestöjä kuullaan.

2. Sosiaalivaliokunnan toiminta-alalla

Valtion virkamiesasuntojen vuokrakehitystä seurataan ja pyritään säilyttämään vuokrataso nykyisellään. Jos vuokria yritetään korottaa, tulee PHK puuttumaan heti asiaan.

Asuntojen katselmusmenettelyn parantamiseksi tullaan esittämään puolustusministeriölle, että se tarkistaisi katselmusmenettelyn perusteet ja toi-

mitustavan niin, että seuraavaksi suoritettavassa asuntojen katselmuksessa korjataan tähän astiset virheet. Uuden KHO:n valmistumista tullaan kiirehtimään ja pyritään mahdollisuuksien mukaan edistämään PHK:n lausunnossa asiasta esitettyjen mielipiteiden huomioonottamista ohjesäännön valmistelussa. Asuntojen jakomenettely pyritään saamaan paremmin ajanmukaiseksi.

Puolustusministeriölle tullaan esittämään valtion vuokra-asuntojen pikaista lisärakentamista ainakin Helsingin ja eräissä muissa suurissa varuskunnissa.

Henkilökunnan omatoimista asuntotuotantoa pyritään edistämään käytettävissä olevin keinoin neuvottelemalla valtion asuntolainoista, mahdollisista puolustuslaitoksen alueille rakennettavista kerrostaloista yms asianomaisten viranomaisten kanssa asian positiiviseen tulokseen saattamiseksi.

PHK pyrkii edelleen kehittämään työturvallisuusasioiden hoitoa puolustuslaitoksessa esittämällä puolustusministeriön työturvallisuus-

asioiden hoitajan toimivaltuuksien edelleen kehittämistä sekä ryhtymällä muihin mahdollisiin työturvallisuutta edistäviin toimenpiteisiin.

Pyritään tehostamaan jäsenistön tietoisuutta leirintä- ym lomaviihketöimintään käytettävissä olevista puolustuslaitoksen leiri- yms alueista sekä edistämään näiden käyttöä.

Toimintavuoden kuluessa pyritään järjestämään muutamia etelänmatkoja alennettuun hintoihin.

Lastenhoitoon ja koulunkäyntiin liittyvien kysymysten kehittämisessä pyritään toimimaan yhteistoiminnassa varuskuntien sosiaalitoimikuntien kanssa.

PHK tulee seuraamaan henkilökunnan terveydenhoidon kehitystä ennen muuta vuositarkastusten osalta ja tekemään tarvittaessa esityksiä asiasta.

Edellisenä toimintavuonna esille tullutta ryhmähenkivakuutusasiaa pyritään edelleen kehittämään tarkoituksena kehittää tältä osin jäsenistön sosiaalista turvallisuutta.

Aliupseeriliiton hallitus ja toimihenkilöt v 1969. Istumassa vasemmalta myvylip. E. Halen, yliv. T. Suuronen, sotmest. O. Soikkeli, sotmest. I. Siitarinen, yliv. T. Pakarinen, pääsiht. V. Junttila, sotmest. P. Raevaara. — Seisomassa vasemmalta sotmest. R. Valminen, vääp. T. Tikka, rajavääp. V. Pimiä, sotmest. O. Turunen, sotmest. S. Siltala, rajavääp. U. Saari, vääp. L. Kervinen, vääp. V. Lehtimäki, yliv. E. Toivonen, vääp. P. Sinkko, ylik. A. Marttinen, vääp. V. Sauna-aho, yliv. T. Kotilainen, yliv. T. Salo, yliv. E. Paljakka, yliv. L. Orpana, talhoit. M. Markkola, tiedsiht. M. Rautavuori.

MITEN SUIHKUMOOTTORIN AVULLA ILMAAN

Sir Iisak Newton saneli aikoinaan lakeja, joita nykypäivän ihminen käyttää tietoisesti ja tietämättään joka päivä. Näistä yksi oli laki vaikutuksesta ja vastavaikutuksesta. Moottoria eteenpäin kuljettava voima on juuri tämä vastakkainen voima eli Newtonin "lakitekstin" mukaan vastavaikutus.

Pitääkö tämä laki myöskin paikkansa? Sen me voimme tarkistaa hyvin yksinkertaisella tavalla.

Henkilö, joka on veneen kanssa liikunut vesillä tietää kokemuksesta, että kun hän rantautuessaan kävelee venettä pitkin, tarkoituksenaan nousta maihin, liikkuu vene rannasta pois päin. Siis juuri vastakkaiseen suuntaan mihin hän itse liikkuu. Tämä on todettavissa tarkemmin veneessä tyynellä säällä. Istutaan selkää veneen nokkaa kohti ja heitetään kivi perälaidan yli veneen pituusakselin suunnassa. Vene liikkuu pienen matkan eteenpäin.

Tästä voimmekin päätellä, että johonkin kappaleeseen, tässä tapauksessa veneeseen, vaikuttavalla voimalla on aina vastavoima, joka on yhtä suuri kuin vaikuttava voima, mutta sen suunta on vastakkainen. Tämän prosessin aloittavaa voimaa nimitetään aktio- ja siinä syntyvää vastavoimaa reaktiovoimaksi.

On kuitenkin huomattava, että edellä mainitussa esimerkissä vene ei suinkaan liiku yhtä pitkää matkaa kuin heitetty kivi lentää. Kitka ja väliaineen vastus muodostavat yhdessä "oposition" ja vastustavat näin kaikkea liikettä. Eräs viisas ajattelija on taannoin lausunut, että järkevä oppositio rakentaa maailmaa. Mielestäni se tässä pitää paikkansa. Nykypäivän maailma ilman kitkaa se olisi ehkä toistaiseksi tehokkain hävityskeino.

Miten suihkumoottori sitten kehittää tämän suuren reaktiovoiman?

Menkäämme jälleen veneeseen. Äsken meillä oli käytössä vain yksi kivi. Samanlaisia kiviä voisimme nyt ottaa vaikkapa kymmenen ja heitämme ne kaikki yhtä aikaa niin suurella voimalla kuin pystymme. Nyt vene liikkuu hiukan pitemmän matkan. Newton on jälleen ollut asialla ja laushtanut, että nopeuden muutos on suoraan verrannollinen vaikuttavaan voimaan. Nopeuden muutos aikayksikössä, sen ehkä tunnemme paremmin nimellä kiihtyvyys. Tämän edellä sanotun voimme tiivistää ja pukea matemaattiseen muotoon:

$$F=Ma$$

eli voima on yhtä suuri kuin massa kerrottuna kiihtyvyydellä. Voimalla tässä tarkoitetaan työntövoimaa. Massaa on aikayksikössä moottorin läpi virranneen ilman ja polttoaineen yhteenlaskettu massa.

Suihkumoottori ei ole niin yksinkertainen kuin tässä on pyritty tarkoituksella selvittämään, vaikkakin perusperiaatteet ja rakenteelliset pääosat ovat todella yksinkertaisia. Vaikeudet tulevatkin vasta sitten kun käyntiolosuhteet muuttuvat normaalista jatkuvasti moottorin käyttäjän mielihaluun mukaan.

Rakenteellisesti suihkumoottori eli kaasuturbiini koostuu neljästä pääosasta — ahtimesta, polttokammioista, turbiinista ja suihkuputkesta. Se on todella laite, jossa synnytetään paineen alaisia kaasuja ja annetaan näiden avulla massalle kiihtyvyyksiä. Ahdinta käytetään pakkosyöttämään ilmaa polttokammioon ja saattamaan ilmaa paineen alaiseksi, koska ilmapolttoaineseoksesta paineenalaisena poltettuna saadaan vapautumaan enemmän energiaa. Ahtimen avulla saadaan myöskin ilmamäärä suurenettua ja palamisprosessin hyötysuhde nostettua normaalia ilmapainetta vastaavasti arvosta. Ahtimen takana

polttokammioilla on sananmukaisesti kuumat paikat. Polttoaine, samoin kuin ilmakein, johdetaan polttokammioon paineistettuna, sekoitetaan hyvin ilman kanssa ja poltetaan. Tästä seuraa suuri paineen nousu — palava kaasuseos — joka pyrkii laajenemaan kaikkiin suuntiin.

Polttokammio on kuin ilmapallo, joka on puhallettu täyteen ilmaa ja lasketaan vapaaksi. Paine purkautuu suuaukon kautta ja pallo ryntäilee sinne tänne kunnes paine tasaantuu, — eräs reaktiovoiman näyte. — Aivan samalla tavalla polttokammioista kuumat kaastu pääsevät purkautumaan ainoastaan turbiinin suuntaan.

Turbiinilta kuumat kaasut ryntävät kaasut mennessään pyörittävät turbiinin juoksupyörää. Purkautuvien kaasujen ja turbiinin juoksupyörän avulla saa ahdin käyttövoimansa. Ne ovat yleensä kiinni samassa akselissa.

Turbiinilta kuumat kaasut ryntäävät suihkuputkeen, jossa virtaus kootaan ja oikaistaan. Samalla kaasujen virtausnopeutta lisätään ennen niiden poistumista ulkoilmaan suihkusuuttimen kautta. Kaasujen massa-virtaus saadaan yleensä pysymään vakiona ellei ulosvirtausaukon kohdalla ylitetä äänen nopeutta.

Näin periaatteessa suihkumoottori toimii. On kuitenkin tosiasia, että tarvitaan myöskin polttoaineen syöttö- ja säätölaitteet, joista katsotaan koostuvan moottorin "hermokeskus".

Suihkumoottorin periaatetta on oikeastaan sovellettu kolmella eri tavalla, — tähän ryhmään ei kuitenkaan lasketa rakettimoottoria —.

— Sysäysputkimoottori, joka toimii nopeusalueella 0—720 km/t, on tullut tunnetuksi pahasta äänestään jo saksalaisten "rahdatessa kasapanoksia" kanaalin yli toisessa maailman sodassa. V1 lentävä pommie oli nimittäin varustettu tämän tyyppisellä mootto-

rilla. Rajoitettu nopeusalue ja arkojen rakenneosien takia sysäysmoottorin suosio jäi vähäiseksi.

— Patoputkimoottorin heikkous taasen on se, että sitä ei voida käynnistää ennen kuin nopeusalueella 300—500 km/t. Sillä ei ole joutokäyntiä. Machin luvulla 2—4 se toimii hyvin ja on myöskin taloudellinen.

— Suihku. eli kaasuturbiini on jonkinlainen yleiskone, joka toimii ohuisakin ilmakerroksissa ja myöskin sekä ali- että ylääänialueella.

Se pyörii sittenkin, — vai pyöriikö?

Moottorin käynnin aikana, tehokkaassa työssä suihkuputki ja sen päässä oleva suihkusuutin ovat tärkeitä, mutta ainakin yhtä tärkeä on ilmanottoakanava moottorin etupäässä. Sen on oltava erittäin sileäpintainen, mahdollisimman vapaa kaikista ilman virtausta häiritsevistä tekijöistä.

Epätasainen kohta aiheuttaa virtauksen pyörteilyä, josta voi olla seurauksena ahtimen sakkkaus. Ahtimen sakkkaus on aivan oma lukunsa siinä mielessä, että se voi ilmetä erittäin monella tavalla. Voimakas ahtimen sakkkaus aiheuttaa usein moottorin pysähtymisen ja pahimmassa tapauksessa moottori vaurioituu.

Suihkumoottori toimii ilmakehässä ja on alttiina sään vaikutuksille. Erikoisesti jäätyminen on paha haittatekijä normaalille toiminnalle. Moottori käynnin aikana syö ympäriltään ilmaa ja puhalttaa kuumat kaasut ulos, mutta moottorin liikkumisen eteenpäin ei aiheudu ulos virtaavan kaasun puskemisesta ulkopuolella olevaan ilmaan.

Jos tämä "periaate" on ymmärretty oikein niin on varmaankin tarpeeton seuraavanlainen kommentti:

Eräs "ajattelija" keskusteli ystävänsä kanssa maapallon liikkeistä. Tämä ystävä esitti väitteen, että se pyörii. "Ajattelija" vastasi: "Sinähän hulluja haastat. Jos tuo pitää paikkansa, niin nyt kun me seisomme tässä saunan edessä, ja jos maapallo toisiaan pyörii, niin meidänhän pitää hetken kulluttua olla tuolla saunan takana."

Kuulee aina silloin tällöin esitettävän periaateväittämiä, jotka ovat hyvinkin paljon pielessä todellisen suihkumoottorin toimintaperiaatteen kanssa.

On ehkä asiallista todeta, että tässä kerrotusta tarinasta puuttuu vielä paljon saadakseen käsitystä nykyaikaisen taistelukoneen moottorin toiminnasta ja siitä miksi se sittenkin toimii, vaikka moottoria jatkuvasti käännellään ja pyöritellään oletetun kolmen akselinsa ympäri.

Käteinen on aina käteistä

Rahalla saa — ja käteistä on niin helppo käyttää. Eikä sitä silti tarvitse taskussa kuljettaa. — Kun Teillä on Postisäästöpankin kätevä säästökirja, oiva leijonakantinen, saatte hetkessä käteistä. Uudet, pienet leijonakantiset nyt kaikissa posteissa. Ottakaa omanne — sillä käteinen on käteistä. Aina. Ahvenanmaalta Aavasaksalle asti.

Tietysti tulee päiviä, jolloin ei voi ottaa, vaan täytyy lainata. Entä sitten? Kysykää Postipankista, kun olette tullut tutuksi. Ettehan tekään lainaa tuntemattomille. Emme mekään.

POSTISÄÄSTÖPANKKI

KUVAT KUNNIAN KENTILTÄ

Taipale-, Kollaanjoki ja Summa-taulujen luoja, professori Aukusti Tuhka, toimi jatkosodassa TK-kuvaajana, joten hän sai vapaasti liikkua aivan etulinjassa. Valokuvien lisäksi kertyi professori Tuhkalle myös luonnoksia, joita hän piirteli eri rintamalinjoilla. Vuonna 1942 Tuhka komennettiin Päämajaan esittelemään aineistoaan Marsalkka Mannerheimille. Mannerheim ihastui siinä määrin juuri Taipaleen, Kollaanjoen ja Summan rintamalinjoista tehtyihin luonnoksiin, että hän pyysi Tuhkaa, mikäli säilyy työkykyisenä, valmistamaan niistä kolmen suurikokoisen taulun sarjan. Marsalkan elinaikana ei Tuhka pystynyt tätä toivomusta toteuttamaan, mutta runsaat 20 vuotta myöhemmin oli sarja Kansallis-Osake-Pankin myötävaikutuksella valmistunut.

Kansallis-Osake-Pankin Imatran konttorin viettämään 50-vuotisjuhlaan oli pankin pääkonttori Helsingistä lähettänyt Imatralla nämä kolme professori Aukusti Tuhkan suurikokoista (200 x 113 cm) maalausta, Kollaa, Taipale ja Summa. Teosten varsinainen sijaintipaikka on Kansallis-Osake-Pankin henkilökunnan ravintola. Niiden vierailu Imatralla kesti parisen viikkoa ja niistä sekä niiden tekijästä on taiteilija Eino Pätilä Ruokolahdelta kertonut lehdellemme seuraavaa:

— Professori Aukusti Tuhka on näissä teoksissaan tuonut tuoreesti eteemme osan niistä kunnian kentistä, niistä sodan armottomasti runtelemissa taistelumaastoista, joissa suomalainen sotilas on esittänyt maalleen ja maailmalle vertaansa vailla olevaa

sitkeyttä, neuvokkuutta ja kuntoa ja joista muodostui ns. talvisodan ihme — 105 kunniamme päivää. Näin maamme itsenäisyyden juhla-aikana on täysin aiheellista, että nämä työt ovat esillä Imatralla, jossa Kannaksen armeijakunnan esikunta Valtionhotelliin sijoitettuna johti myös Taipaleen ja Summan taisteluita.

Professori Tuhka ei ole halunnut kuvata tauluissaan taistelua, vaan sen hiljaisuuden ja odotuksen tunnelman, joka niin monasti lepäsi suurtenkin taistelupaikkojen yllä.

Lallukan taiteilijakodissa Helsingissä, elää ja tekee edelleenkin taidetta näiden taulujen maalaaja, Aukusti Matinpoika Tuhka (aikaisemmalta nimeltään Tuhkanen), 74-vuotias paljasjalkainen viipurilainen taidegraafikko, piirtäjä ja maalari. Hänen kehitykseensä Viipurin taidekoulun lahjakkaasta piirtäjäpojasta (1909—1915) liittyy opintomatkoja Pietariin ja Moskovaan (1916—1917), opintoja kuutena vuotena graafisen taiteen akatemiassa Leipzigissa ja kuninkaallisessa taideakatemiassa Kööpenhaminassa, opintomatkoja Ranskaan ja vihdoin kaksi matkaa Kiinaan. Hän on saanut tunnustusta julkisilta rahastoilta, joiden myöntämän miljoonan markan turvin hän järjesti opetuksen Ateneumista valmistuneille nuorille lahjakkaille taidegraafikoille. Tämä hänen nimeänsä kantanut taidegraafikan kurssikoulu toimi vv. 1958—1966.

Aukusti Tuhkalle selvisi elämänura jo polvenkorkuisena vesselinä. Pitkätukkaisena, polvihousut hyvässä prässissä ja suuri rusetti lauan alla sito-

massa puseron kaulusta hän oli joutunut opastamaan helsinkiläisherroja, jotka hakivat Adolf Ivar Arvidssonin ja Otto von Fieandtintautoja. Esitettävään kummallakin haudalla paikkaan ja tilanteeseen sopivat runonvärssyt, vesseli vakuutti:

— Kyl mie tiijän mis on Vilkkeenki hauta, sekkii on vanha ja arvokas.

Ja niin mentiin viipurilaisen lahjoittajan ja Viipurin kirjallisuuden seuran perustajajäsenen Adam Vilkkeen haudalle.

Saatuaan opastettaviltaan muuttaman kolikon, poika ilmoitti:

— Mie säästänkii rahhaa ja ostan viulun.

Kun herrat vielä tiedustelivat vesseliltä, mikä hänestä tulee, poika vastasi:

— Emmie viel tiijä ihka varmast, mut vissii soittaja tai piirtäjä. Ja piirtäjähän hänestä tuli.

Nykyisestä olostaan Lallukan taiteilijakodissa, Aukusti Tuhka sanoo:

— Tääl sitä nyt ollaa Lallukas... Lallukka itse enne vanhaa kutsu toisinaan miu äitijän Mati Miinaksi ja isäjäin Miina Matiks...

Tämän isä Matti Tuhkasen esikoispoika Aukusti syntyi konsuli Wolffin talossa. Itsenäisyysthistoriastamme kuulu konsuli lahjoitti Aukustille ensimmäisen vesivärialaatikon pensseleineen. Konsuli oli sanonut, että jos ei poika lakkaa piirtelemästä hänen talonsa aitaan, niin toimittaa pojan semmoiseen kouluun, missä tehdään taiteilijoita.

Onnittlele

Aliupseeriliiton
adressilla

ASEKORJAAMO

A. NURKKALA

Aseseppä

Aliupseereille erikoisalennus

Vilhovuorenkatu 7—9 Helsinki 50
Puh. 77 84 88

ASEKORJAUKSIA
SORVAUKSIA
AMMATTITÄIDÖLLÄ

OPPILAIKEN VALINTA ILMAVOIMIEN MESTARIKURSSIN VIESTIHUOLTOLINJALLE

Aliupseerilehdessä 2/69 oli maj H Kohtamäen kirjoitus oppilaiden valinnasta viestimestarikurssille. Ilmavoimien Viestikoulussa 10.3.69 alkaneen ilmavoimien mestarikurssi 15 viestihuoltolinjan valintakokeet pidettiin 10.—11.2.69 ja koe suoritettiin samantarkoituksella kuin koulutustavotteet samat, lienee mielenkiintoista verrata näiden kahden mestarikurssin pääsykokeen kysymyssarjoja toisiinsa.

Kullekin pyrkijälle oli jaettu kirjalliset valmentautumisohjeet ennakoon hyvissä ajoin. Koe suoritettiin samantarkoituksella kuin koulutustavotteet samat, lienee mielenkiintoista verrata näiden kahden mestarikurssin pääsykokeen kysymyssarjoja toisiinsa.

A VALINTAKOKEEN TEHTÄVÄT

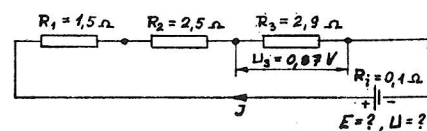
Kaikilla pyrkijöillä oli tutkintoaineena matematiikka, sähkötekniikka ja radiotekniikka kunkin kokeen kestäessä 3 tuntia. Mukana kokeissa sai osallistujalla olla kynä, pyyhkekuusi ja laskutikku. Lähdeaineiston käyttö oli kielletty.

MATEMATIIKKA

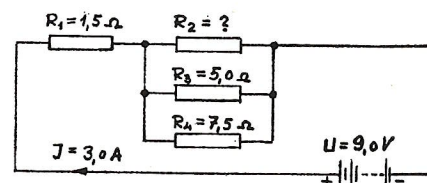
- $0,005 \cdot 230 - \frac{0,165}{0,15} \cdot 0,80 - \frac{0,555}{2,5}$
- $3 \frac{4}{7} \cdot (4 \frac{3}{4} + 2 \frac{3}{4})$
 $(6 \frac{2}{3} - 5 \frac{3}{4}) : 2 \frac{1}{5}$
- Ratkaise yhtälö c:n suhteen!
 $Z = \sqrt{R^2 + (\omega L - \omega C)^2}$
- Ratkaise yhtälö
 $\frac{5}{6} (X - \frac{1}{8}) - 1 \frac{1}{6} (\frac{X}{5} - \frac{1}{7}) = 4 \frac{8}{9}$
- Luku on jaettu kahteen osaan siten, että pienempi osa on 30 % koko luvusta. Kuinka monta prosenttia pienempi osa on suuremmasta osasta?

- Sievennä lauseke
 $15x^2 - \{2 - [3x^3 - (8x + 1) + (6x^2 - x^3)]\}$
- Sievennä
 $2a^{m+n} \cdot 6a^{m-n} : (2a^m)^2$
- Suorakulmaisen kolmion hypotenuusa c on 23,75 cm ja toinen terävä kulma α on $37^\circ 12'$. Määrä kolmion kateetit a ja b sekä toinen terävä kulma β .
- Voimajohtopylvääseen 8 m korkeuteen maasta kiinnitetään tukivaijeri, joka maanpinnan kanssa muodostaa 50° kulman. Kuinka pitkäksi on vaijeri tehtävä huomioimatta kiinnityskohtiin menevää vaijeripituutta?
- Suorita laskutoimitus ja ilmoita vastaus 10-potenssimuodossa!
a) $\sqrt[3]{0,00043 \cdot 10^{-5}}$
b) $0,000456^2$

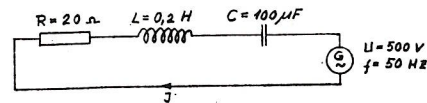
SÄHKÖTEKNIikka

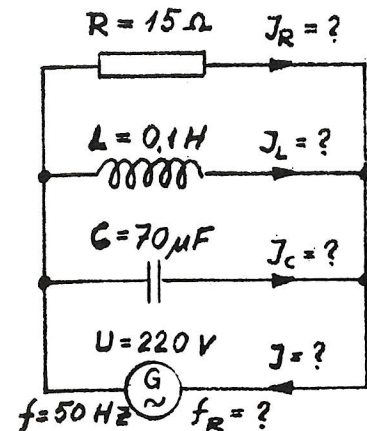
- Laske piirroksessa olevaan kytkentään vaikuttavan virtalähteen a) napajännite U ja b) smVE.

- Laske piirroksessa olevan kytkennän vastus R_2 sekä vastusten virrat I_1 , I_2 , I_3 ja I_4 .

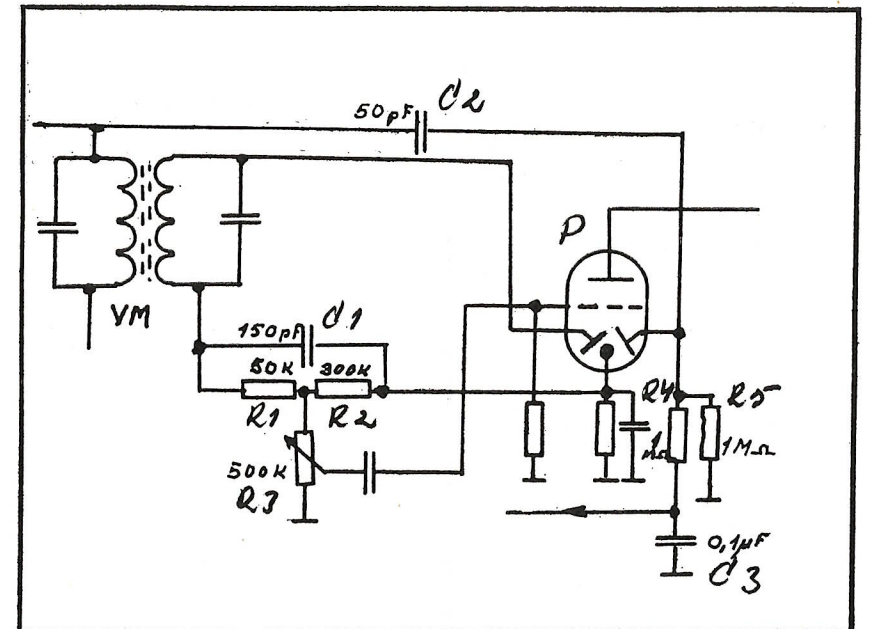
- Laske: a) kytkennän näennäisvastus eli impedanssi
b) kytkennän virta I
c) eri vastuksiin vaikuttavat jännitteet
d) tehokerroin.
- Millä taajuudella tehtävän 3 kytkentä on resonanssissa?

- a) Mikä on kytkennän 4 resonanssitaajuus?
b) Laske haaravirrat I_R , I_L ja I_C !
c) Laske kokonaisvirta I!
- Eräs kuormitus ottaa 220 V vaihtovirtaverkosta 20 A virran, joka on 30° jännitteestä jäljessä. Laske a) kuormituksessa kuluva teho b) virran pätö- ja loiskikomponentti.
- Erään tähteen kytketyn kolmivaihekojeen vaihejännite on 220 V, vaihevirta 20 A ja $\cos \varphi = 0,7$. Määrä a) järjestelmän pääjännite b) järjestelmän päävirta c) laitteessa kuluva teho.

RADIOTEKNIikka

- Nimeä seuraavat lyhenteet: A1, A2, A3 (=DSB), SSB ja ISB.
- Vertaile triodia ja pentodia suurtaajuuskäytössä (esim vastaanottimen etupää), hyvät ja huonot puolet.
- Miten suurtaajuusvahvistusaste saadaan toimimaan kertoja-asteena?
- Minkälaisissa tapauksissa katodivahvistinta (maattoanodikytkentä) käytetään? Saavutetaanko sillä mitään vahvistusta?
- ECC 83 on kytketty pt-vahvistimeksi. Rat ovat 100 kohmia. Putkitaulukko antaa mm seuraavia arvoja: $U_a = 250$ V, $U_g = 2$ V, $R_i = 62,5$ kohmia, $\mu = (\text{myy}) 100$. Suuriko on kytkennästä saatava vahvistus?
- Mitä tapahtuu jos esim pt-vahvistimessa katodivastus joko kokonaan tai osittain jätetään kondensaattorilla ohittamatta? Onko siitä etua vai haittaa?
- Nimeä mikä tehtävä oheisessa piirroksessa on seuraavilla komponenteilla: putki P, vastukset R_1 , R_2 , R_3 , R_4 ja R_5 sekä kondensaattorit C_1 , C_2 ja C_3 .
- Piirrä putki vuorovaihetehovahvistusaste sekä sitä ohjaamaan putki vaiheenkääntäjä.

- Mitä ymmärretään antennin kaistaleveydellä?
- Mikä etu suhdeilmallisella saavutetaan vaiheilmaisimeen verrattuna ja miten? Kuinka sama etu on saavutettavissa vaiheilmaisinta käytettäessä?
- Millä keinoin periaatteessa voidaan FM-lähettimessä rajoittaa leveäksi muodostumaan pyrkivää taajuuskaistaa?
- Selitä lyhyesti emitterivastuksen tehtävä yhteisemitterikytkennässä!
- Saavutetaanko yhteiskantakytketyllä transistorilla a) virtavahvistusta, b) tehovahvistusta? Jos saavutetaan, todista se lyhyesti matemaattisesti, huomioiden transistorin ominaisuudet tässä kytkennässä.

Reppuuni, jonka Sinä opetit kevyesti kantamaan, kertyi "pilkkeitä" yli painonsa verran, jos ne näin Sinulle annettuna, takassasi tulta virittävät, niin...

Sinä sanot lähteväsi "systeemistä", — et jää odottamaan sitä, kuinka kauan vielä saat olla — tiellämme. Miksi sanon näin? Olen näet hierarkiassa mukana minäkin. Ja ylen tyytyväinen, kun joku, mielestäni turhan kauan ollut osaa lähteä, jättäen levenevää leipää muille — minulle. Sitä leipää syödessä ollaan häntä kohtaan, joka sitä levensi, jonkun verran inhimillisiä, — ajatuksissakin. Kuultaako sanoistani ajan henki?

"Systeemiin" sain tuntuman ensikerän, tullessani "Miesten kouluun" Immolaan. Siellä minut muokattiin käyteineeksi suurelle Sodan Jumalalle, jotta tarvittaessa, mitään ajattelematta, uhraisin itseni kokonaisuuden puolesta.

RAJA-JUNNULLE PUITA TAKKAAN

Sinäkin muokkasit... Siellä alkas joutui HERROJEN hoitoon. Ensin oli HERRA alikersantti, HERRA yllluutnantti, HERRA vänrikki ja HERRA kersantti. Loput olivat joitakin muita HERROJA. Tärkeysjärjestys herroille kuitenkin muuttui ja muutettiin. Esiintyi -luokat ja -asteet. Sinä kuuluit niissä vähän yläpuolelle HERRA alikersantin, mutta niin tavatto-

man kauas siitä HERRA everstistä, johon piti ilmentymän kaikki se pelko ja kunnioitus, mitä alokassielumme vain sisälsi. Myöhemmin, kun meistä alettiin tehdä sisesejä, tulit kuvaan mukaan Sinäkin. Joukkueenjohtajanamme ja kouluttajana olit se henkilö, jonka vaikutus meihin kohdistui välittömimmin ja vaikuttikin. Taas muuttivat HERRAT paikkaa asteikoissa, tälläkertaa omissamme. Sait paikkasi Sinäkin — ihmisenä.

Mielelläni saattoi muuttua mielekkääksi, kun siitä löytyi jotain itua. Sen idun Sinä osasit juurtua useimpiin asioihin, joissa tosiaanakaan ei sitä mielestämme ollut, kun ei ajateltu "systeemini" aivoilla.

Nousi muukin kuin käyrä Sinun koulussasi. Nousi kunto, mutta nousi voimakas, piilevänä silti — HENKI. Se henki ei tiivistynyt liian täysissä kasarmien tuissa, vaan niillä raskaim-

milla jotoksilla Jukajärven aarnioissa, huipentuakseen joukkomme menestykseen siinä "suuressa sodassa". SEN ilmentyessä oli elämämme siedettävämpää kanssasi, kun systeemi teki sen sietämättömäksi. Ei siksi, että olisit antanut joitakin helpotuksia hommiin, vaan kun tehtiin niinkuin opetit ja oletit meidän tekevän. Miksi näin? — siksi, kun oli sitä HENKEÄ.

"Miesten koulusta" lähtiessämme, passi rehvakkaasti näkyvissä rintataskusta, oltiin varmoja siitä "pissaamisen suunnasta". Ja siinä "junassa" sitä sitten hahdutettiin asteikkoja ja luokkia mielestä. Huuhtelemalla vatsan kautta uutta ajatusta ihmisen aivoon. Niin asteet ja arvot unohdettiin, mutta IHMISET jäivät ja lokeroituivat taivuntaan.

Asiatkin punnittiin uudestaan, jotka meihin oli ympätty milloin minkäkin - pään kautta. Tärkeysjärjestys tiedostui ja muuttuikin omaa käsitystä vastaavaksi. IHMISEN arvo korostui, kun turhuuden tunne muuttui tiedoksi.

Meille, joiden tulisi tarvittaessa uhrata itsemme ilman mitään ajatusta, muotoutuikin ajatus, joka ilmentää meissä ihmisen. Ja jos kerran ihminen tiedostaa, ilman yleviä, kasvatettuja tunteita, jonkun asian itselleen mielekkääksi, hyväksyy hän sen — mielettömänkin.

Sinä Junnu ymmärsit meitä ihmisenä. Niin Sinä pääsitkin meissä sisälle pintaa syvemmälle. Ajassakin pitempään kuin sen hetken. "Kokonaisuus", ja sen luomat olosuhteet eivät kuitenkaan paljoa sissijääkärille antaneet. Sitä "pissaamisen suuntaa" tuli muutettua tarpeita vastaavaksi. Heräsi ajatus, jotta sen repun kanssa voisi ihmisenkin ilmentää itseään ja tyydyttää tarpeitaan.

Kipinä, jonka Sinä ehkä annoit, on täällä Lapin selkosilla syttynyt tuleksi asentoani lämmittämään. Ihmisen osa ja -arvo on täten muotoutunut — korostunutkin.

Toivon kuitenkin lähtöäsi, jotta repuni keventyisi, lisääntyvän leivän painosta. Ihmisen ajatus muotoutuu tarvetta vastaavaksi. Inhimillisyyttäkin esiintyy, kun se on oman edun kannalta tarpeellista.

Niin lähde vain Sinä Junnu pois tieltämme. Kyllä nämä rajat hoidetaan ilman Sinuakin. Mutta kuitenkin, sitä AJATUSTASI tarvitsen reppuani keventämään, rinnalla lisääntyvän rieskan kanssa.

Sinun joukkueesikin puolesta
V. Viinanen

SUORASELKÄINEN MIES

Upseeriliiton edustaja lausui tervehdyspuheessaan AUL:n vuosikokouksen avajaisjuhlassa mm, että AUL:n toiminta on kireää. Samassa tilaisuudessa kertoi 40 v sitten AUL:n toiminnassa mukana ollut silloisista liiton pyrkimyksistä ja silloisesta suhtautumisesta AUL:n toimintaan. Hän totesi, että jo silloin liiton toimintaan suhtauduttiin epäluuloisesti, eikä tahdottu myöntää liiton pyrkimyksiä edes oikeutetuiksi.

Suhtautumisessa liittomme toimintaan ja pyrkimykseen tapaa yhä vieläkin nuo samat neljäkymmenen vuoden takaiset piirteet: ei haluta myöntää pyrkimyksiämme oikeutetuiksi, ei aina edes kuunnella niitä. Tämä saa monen aliupseerin epäillen suhtautumaan kerho- ja liittotyöhön, vetäytymään syrjään. Aliupseeri kaihtaa ristiriitatilanteita, mutta hän on suoraselkäinen suomalainen mies.

Suomalainen aliupseeri, suomalaisen sotilaan kasvattaja ja kouluttaja, hän ei tinkinyt silloin, kun Suomen kansa katsoi häneen, uskoi häneen, toivoi. Hän löi, kaatui, antoi sen, minkä ihmisen antaa voi — tinkimättä.

Hän ei tinkinyt silloin, kun Suomen kansa nauroi hänelle: tahtoi nähdä hänet vailla minuutta, vailla tahtoa, auktoriteettineuroosia potevana narinana, jonka älyn korvikkeena on ohjesäännöt ja sanat: "Kyllä herra..."

Aliupseeri kantoi asepukeutta, hänet samaistettiin sodan muistoihin. Farssein, vitsein, alistamalla luotiin kuva suomalaisesta väepelistä, Jukolan Jussin jälkeläisestä, aatelihegemoniaan vihkiytyneiden nöyrästä rengistä.

Suomalaisen oli saatava nauraa pois sodan haavat: Sodan järjettömyys, kauhu, aggressiivisuus. Siksi aliupseeri ei tinkinyt. Puri huulensa yhteen ja teki työtään, sillä hän tiesi: nytkin Suomi tarvitsee häntä, suoraselkäistä poikaansa.

Ei tingi suomalainen aliupseeri tänäänkään, aikana, jolloin suomalainen mies on menettämässä ryhtinsä maailman ristiaallokossa. Sodan muistot ovat etääntyneet, nuorella miehellä niitä ei edes ole. Kehitys on harpponut aimoaskelin, tietomääräerot eri kansalaiskerrosten välillä ovat tasoittuneet, arvot ja asenteet muuttuneet, vaatimukset kasvaneet.

Aliupseeri, pysähdy tänä juhlavuotenas 40-vuotispylväälle, katso taaksesi, katso ympärillesi, katso eteesi, huomaa: On ohitse aika, jolloin kategeetta kierteli syrjäkyliä kiertokouluaan pitämässä, on ohitse aika, jolloin isäntärenki huolehti ja vastasi myös muiden palvelijoiden tarpeista ja hyvinvoinnista!

On tultu aikaan, jolloin yli puolet aliupseeritovereistasi on "upseerinaista" — kuten termi kuuluu — mutta yhä vielä kouluttamasi, 3—4 kk:n varusmieskurssin käynyt nuorukainen on sinun, ammattiisi koulutettuna, ehkä 25 vuotta ammattiasi hoitaneen, ehkä vielä iltaharrastuksena "upseeriainespätevyyden" hankkineen aliupseerin esimies, jonka valtaan sotilaskuri sinut alistaa. Sotilaana sinä tiedät kurin merkityksen, ehdottomasti hyväksyt sen, mutta silloin, kun se käsitetään, kuten usein näytetään käsittävän, velvollisuudeksi tai oikeudeksi sinuun ja jopa sinun perheeseenkin kohdistuvaksi ylenkatseeksi, ylemmyyden tunteen osoitukseksi, rehtiiden ja suoraselkäisyyden korvikkeeksi, on jotain mennyt vikaan. Sotilaskuri on menettänyt merkitystään, se asettuu palvelemaan turhamaisuutta kustannuksellasi.

On aika katsoa eteenpäin, suoristaa suomalaisen miehen selkää, korottaa ääntä ja vaatia oikeuksia, jotka alkeellisimmankin logiikan mukaan sinulle jo pitäisi kuulua.

Voi olla, että se sattuu tiettyihin turhamaisuuden kyttyröihin, mutta jos oikein sattuu niin selkähän siinä vain suorenee, ei pahempaa, ja suoraselkäisyyttä tarvitaan.

Suomen kansa on unohtamassa sotamuistojensa kera ja kehityskulujensa parissa kamppaillessaan ryhdikkäät poikansa. Se tuntee heidät sotilaina, myöntää jo tarvitsevänsäkin heitä, mutta on unohtanut, että hekin ovat omalla alallaan ammattitaitoisia yksilöitä, ihmisiä, kansalaisia, usein parhaita heistä, monen seulan läpi ammattiinsa valittuja.

On väitetty, että tärkein tehtävämme on vain olla olemassa. Niinpä kai, mutta työtä me teemme, ammattitaitoa vaativaa työtä. Jokaisen suomalai-

sen tärkein tehtävä on olla olemassa: Suutarin, lääkärin, virkamiehen jne. Vaan eipä ole suutarista suurta hyötyä, jos työnsä jättää tekemättä, vielä vähemmän hänestä on hyötyä, jos ammattitaito puuttuu. Ei riitä se, että on vain olemassa. Tarvitaan työtä, ammattitaidolla tehtyä työtä.

Niin... "Suutari pysyköön lestissään", sanotaan. Kyllä, kyllä, mutta kun suutari vain ei onneksi ole pysynyt lestissään. Hänen fooruminsa on muuttunut: ahdas pirtin nurkka on vaihtunut tehdassaleiksi, äimä ja piki-

lanka tehtaan koneiksi ja suutari itse — ennen pirttinsä nurkassa lestinsä ja tuotantonsa luonut — suunnittelu- ja teollisuusinsinööriksi.

Niin muuttuu maailma, Eskosein! Puusuutari, nahkasuutari, ei heistä voi enää kiistellä, kehityskulut ovat muuttaneet arvoja. Ei äkseeraa enää suutarin kisällä samanlaisena kirkonmällä kuin vuosikymmeniä sitten, ei ole maisema sama, ei ole äkseerauttajakaan sama — ei ole sama siksi, että hänkin kuuluu samaan kansaan, samojen kehityskulkujen muuttamaan

yhteiskuntaan kuin koulutettavansa-kin.

Häneltäkin vaaditaan enemmän, hän tietää ja taitaa enemmän, hänellä on kykyjä, hän on valveutunut, hän on yhä suomalaisen yhteiskunnan suomalainen suoraselkäinen poika, yhä häntä tarvitaan. Hän tietää, mitä vaatii. Hänen vaatimuksensa ovat suoraselkäisen miehen vaatimuksia, eivät juonittelua, nakertelua, turhamaisuutta — eivät repivää, vaan rakentavaa, kehityskulkujen muuttamaa yhteiskuntaa rakentavaa.

Vuoden 1969 aikana evp. jäseneksi siirtyville

Säilyttääksenne evp.jäsenen oikeudet mm. kuulumisen jäsentukitoiminnan piiriin ja olette siirtynyt eläkkeelle vuoden 1969 alkupuolella ettekä ole suorittanut vakinaisessa palveluksessa olevien jäsenmaksun I:stä erää, tulee Teidän suorittaa vuoden 1969 evp. jäsenmaksu mk 30,—, viimeistään 8. 5. 1969 mennessä.

Jos olette suorittanut jäsenmaksun I:sen erän ja siirtytte eläkkeelle ennen 30. 9. 69, tulee Teidän viimeistään 30. 9. 69 mennessä suorittaa puolet vuoden 1969 evp. jäsenmaksusta säilyttääksenne evp. jäsenen oikeudet vuodelle 1969.

Jäsenmaksut tulee suorittaa ps.tilille 7005 os. Aliupseeriliitto ry, Töölöntullink. 8, Helsinki 25.

riön palkkaosaston edustajien lisäksi kuusi edustajaa kustakin virkamiesten keskusjärjestöstä. Seminaari käsitteli valtiovarainministeriön ja virkamiesten keskusjärjestöjen kannalta valtion henkilökuntapolitiikkaa, palkkapolitiikan kokonaisohjelman kehittämisen tarvetta, tavoitteita, keinoja ja mahdollisuuksia sekä toimenpiteitä, joilla nykytilanteesta voidaan pyrkiä palkkapolitiikan kokonaisohjelman aikaansaamiseen ja toteuttamiseen.

Luennoitsijoina toimivat palkkaosaston virkamiehet. Ohjelmaan sisältyi myös paneelikeskustelu aiheesta "Yleiskorotus — kuoppakorotus — määrävuosikorotus".

Vuoden 1968 menettelytapakomitean puheenjohtaja, eduskunnan oikeusasiamies Risto Leskinen selosti menettelytapakomitean työtä.

Virastotyöajasta neuvoteltu — laiha tulos odotettavissa

Valtiovarainministeriössä on aloitettu VL:n pyytämät neuvottelut virastotyöajasta 14. 3. VL esitti, että työaika valtion virastoissa olisi v. 1969 aattoina ja arkipyhäviikkojen lauantaisin klo 8—13. Vastineeksi marraskuussa työkenneltäisiin myös ns. vapaina lauantaina klo 8—13. — Valtiovarainministeriö katsoi, että kaikkien työpäivien on oltava yhtä pitkiä, joten lyhyisiin työpäiviin ei ministeriön mielestä voida enää palata. Parannusta 1. 4. 69 alkaen ympärivuotisena voimaantulevaan työaikajärjestelyyn oli näin ol-

len haettava muulta pohjalta. VL esitti, että ensi toukokuussa annettaisiin lauantait 3. 5., 17. 5. ja 31. 5. vapaiksi ja vastineeksi työskenneltäisiin esim. marraskuussa ns. vapaina lauantaina. Tämän ehdotus ei sellaisenaan saavuttanut valtiovarainministeriön edustajien hyväksymistä, joten VL:n taholta oltiin valmiita menemään siihen että vapaapäiviä olisivat lauantait 17. 5., 31. 5. ja 27. 12. Vastineeksi työskenneltäisiin kolmena vapaalauantaina loka-marraskuussa. Muut neuvotteluissa mukana olleet virkamiesjärjestöt asettuivat VL:n ehdotukseen näiden hyväksyväälle kannalle. Valtiovarainministeriön edustajat eivät ilmaisseet ehdotuksesta omaa lopullista kantansa, mutta lupasivat saattaa ehdotuksen valtioneuvoston käsiteltäväksi.

Neuvottelut käytiin varsin ikävän-sävyisinä ja niissä oli kysymys vain v. 1969 koskevasta poikkeuksellisesta virastotyöajan järjestelystä. VL:sta neuvotteluihin osallistuvivat mm. Valtioneuvoston Virkamiesyhdistyksen puheenjohtaja, kaupallinen neuvos Paa-vo Aarnio ja liiton hallituksen jäsen, varatuomari Juhani Jäkärä.

Jäsenmaksujen perintä työnantajan toimesta

Valtiovarainministeriö on 18. 2. 69 lähettänyt valtion virastoille ja laitoksille toimihenkilö- ja työntekijäjärjestöjen jäsenmaksujen perintää työnantajan toimesta koskevan kirjeen. Sen perusteella jäsenmaksujen perintään saadaan ryhtyä, jos niiden perimisestä on sovittu asianomaisten työalaa kos-

kevassa työehtosopimuksessa tai siihen verrattavassa pöytäkirjassa. Jäsenmaksu saadaan periä vain sellaisen toimihenkilön tai työntekijän palkasta, joka on antanut jäsenmaksun perintään kirjallisen valtuutuksen tai tehnyt työnantajan kanssa sitä koskevan sopimuksen (jäsenmaksun perintäsopimus).

Ennen kuin jäsenmaksujen perintään ryhdytään, on viraston tai laitoksen, asianomaisen järjestön kanssa neuvoteltava tai sovittava, annettava alaisilleen palkanmaksuviranomaisille täsmälliset ohjeet perinnässä noudatettavasta menettelystä. Ohjeissa on kiinnitettävä huomiota mm. seuraavaan:

- Jäsenmaksu peritään sen suuruusena kuin ao. järjestö kirjallisesti ilmoittaa. Jäsenmaksuun saa sisältyä työttömyyskassan jäsenmaksu edellyttäen, että perintä tapahtuu yhtenä eränä. Jäsenmaksuun ei saa yhdistää erillisiä eräiä, esim. liittymismaksuja tai työtaistelurahastomaksuja.
- Perittävä jäsenmaksu on määriteltävä markkamääräisesti tai tiettyinä

prosenttina perinnän perusteena olevasta palkasta. Palkan käsite ja perintäkausi on täsmällisesti määriteltävä.

- Järjestön asiana on jäseniltään hankkia sekä viraston tai laitoksen osoittamalle palkanmaksuviranomaiselle toimittaa valtakirjat tai työntekijöiden allekirjoittamat perintäsopimukset.

- Antamansa valtakirjan toimihenkilö tai työntekijä voi peruuttaa kirjallisella ilmoituksella, joka on tehtävä palkanmaksuviranomaiselle.

- Jäsenmaksujen tilittämisestä on neuvoteltava ao. järjestön kanssa.

Kuten huomataan, em. lyhyesti kosketeltu kirje koskee vain työsuhteessa olevia toimihenkilöitä ja työntekijöitä. Se ei sen sijaan koske jäsenmaksujen perimistä virka- tai muussa siihen verrattavassa palvelussuhteessa valtioon olevien henkilöiden palkoista työnantajan toimesta.

Kysymys virkasuhteessa valtioon olevien henkilöiden jäsenmaksujen perinnästä työnantajan toimesta on niin ollen edelleen avoin.

Luottamusmiesryhmä asetettu

Kuten tiedetään valtionhallinnossa esiintyy virkamiesasioiden hoidon kannalta huomattavia vaikeuksia myös työpaikoilla. Tämä johtuu osaltaan siitä, että virkamiesten luottamusmiestoiminta on tarkemmin määrittelemättä ja toimintaedellytyksien puuttuessa toistaiseksi lähes kokonaan toteuttamatta. Tämän johdosta VL pitää luottamusmiestoiminnan kehittämistä välttämättömänä. VL:n hallitus onkin tämän johdosta päättänyt asettaa 3-jäsenisen työryhmän käsittelemään luottamusmiestoiminnan kehittämismahdollisuuksia valtionhallinnossa ja laatimaan ehdotusta valtion virkamiesten luottamusmiestoiminnan toimintapohjan vahvistamiseksi sekä sanotun toiminnan kaikinpuoliseksi kehittämiseksi.

HEVOSTEN JA POROJEN KÄYTTÖ LAPIN OLOSUHTEISSA

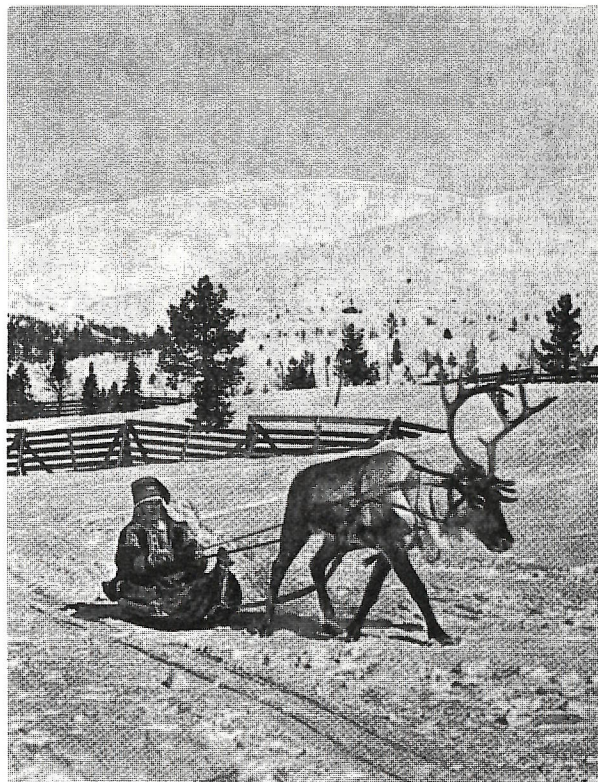
Yliv. J. Kallioniemi

Johdanto

Aihetta voidaan käsitellä monella eri tavalla, mutta olen ottanut tutkiel-

man lähtökohdaksi hevosten ja porojen tämän hetkisen käytön yleensä Suomessa, ja miten hevosia ja poroja

voitaisiin käyttää ja niiden käyttöä kehittää puolustusvoimien tarpeisiin Lapin erikoisolosuhteissa.

A Yleistä

Hevosten ja porojen käytöllä kotieläimenä on sikäli samoja piirteitä, että molempia käytetään vetoeläiminä, joskin on todettavissa, että molempien käyttö vetoeläiminä on vähenemässä. Hevoset vähenyvät myös lukumääräisesti siviilielämässä tarpeettomina moottoriajoneuvokannan lisääntyessä kaikkialla maassamme.

Porojen käyttö on keskittynyt vain maan pohjoisosaan, ja on porotalous siellä huomattava elinkeinonhaara ja tulonlähde pohjoiselle kansanosalle. Ei liene odotettavissa suurta porokannan vähenemistä, vaikka porojen käyttö vetoeläimenä vähenekin, ei poro tule tarpeettomaksi, koska se on edelleen tärkeä elinkeinojen harjoittajille. Vesistöjärjestelyt Lapissa ovat tosin vähentäneet jonkin verran porojen ruokamaita, mistä syystä ilmeisesti joudutaan porokantaa vähän supistamaan eräillä alueilla.

Hevosien käyttö vetoeläimenä on maassamme vielä hyvinkin yleistä, joten vanhemmissa miehistä on huomattava määrä hevosen ajoon ja hoitoon tottuneita, joskin tämän päivän varusmiehistä tyydyttävästikään hevostuntemusta omaavien määrä on jyrkässä laskussa. Koska hevonen on kuitenkin vielä yleisesti tunnettu, en katso olevan tarvetta puuttua hevosen kykyihin vetoeläimenä ja sen hoitoon tässä yhteydessä enempää.

Porojen käyttö vetoeläiminä on tunnettua vain maan harvaanasutussa pohjoisessa osassa. Tottuneita poronkäsittelijöitä ja ajajia on suhteellisen vähän ja samasta syystä myös ajoporoiksi koulutettuja poroja (ns. veto-härkkiä) ei ole paljon, joskin raakainetta vetohärkien hankkimiseksi on saatavissa (kuohitseminen urosporoille), eikä koulutus ole kovinkaan aikaavieppä. Porojen hoito, käsittely ja ajo poikkeaa huomattavassa määrin hevosten ajosta, käsittelystä ja hoidosta. Poroa ei pidetä sisämaajoituksessa, vaan on se yleensä aina ulkona aitauksessa tai puuhun kiinnitettynä sekä monessa tapauksessa vapaana metsissä. Poro käyttää ravinnokseen kortetta, jäkälää, lehdeksiä, naavaa, sienä, heinää ym. vapaana ollessaan. Poron rehuannokseksi puolustuslaitoksessa on vahvistettu 1,5 kg peuranrehua, 1 kg heiniä, 0,02 g suolaa, syö talvella lunta ja juo kesällä vettä.

Porojen käsittely on huomattavasti helpompaa kuin hevosten. Koska elopaino on pienempi 150–200 kg, on poro suhteellisen helppo hallita. Poroa ajetaan pulkasta (ahkiosta) tai reestä

yleensä yhdellä hihnalla, joka on oikeassa kädessä ja vasemmalla kädellä näytetään merkkiä, ja hihnasta nykäisten saadaan poro kääntymään ja kulkemaan haluttuun suuntaan. Poroa Lapin mies on käyttänyt lähinnä poroja hoitaessaan porojen ollessa vapaasti metsässä yhden miehen ja varusteiden kuljettamiseen, joka vastaa n. 150 kg:n kuormaa. Onpa ajettu ns. rahtiakin, jolloin jäätillä on ajettu 500–700 kg kuormia. Vastaavanlaatuudessa työssä poron kanssa poronkäyttäjää liikkuu jalan tai suksilla, ohjaten poroa hihnasta perässään. Keväisin Lapissa ajohärätkin päästetään yleensä kesän ajaksi vapaiksi metsään, ja otetaan ne sieltä syksyllä lihavina ja hyväkuntoisina uudelleen työhön, tunnistaen poronsa vasana korviin leikatuista merkeistä. Puolustuslaitoksen korvamerkki on oikea terävä kahden puolen pykälät, vasemmasta kahden puolen pykälät. Poron karvapeite on tiheä ja pitkä, erittäin lämmin ja suojaa poroa karuissakin oloissa ja huonoissa säissä menestyksellisesti. Vuosittain poro vaihtaa karvansa kesällä tai pikemminkin kevätkesällä. Poroja esiintyy väriltään valkoisina ja erivivahteisen harmaina. Myöskin sarvensa poro vaihtaa kerran vuodessa. Porot synnyttävät vasansa keväthangille alkaen toukokuusta, vaain hoitaa ja imettää vasansa joskus kaksikin vuotta. Edullisesti ja hyvissä olosuhteissa kehittynyt naarasporo on kaksivuotiaana eli vuonelon kehittänyt sukukypsäksi ja voi syksyllä rykimääaikana (porojen paritteluaikana) ruveta odottamaan vasaa. Jos vertaamme poroa hevoseen, on poron lisääntyminen huomattavasti nopeampi kuin hevosen, joten se on suhteellisen nopea lihantuottaja. Poroja voidaan tietenkin vastaavanlaisessa nopeudessa kehittää myös vetoeläimiksi urosporoista. Urosporon ollessa urakkana eli kaksivuotiaana olisi se rihmottava eli totutettava ihmisiin, kulkemaan hihnassa ja vetämään pieniä kevyehköjä kuormia, jotta se vuorsana ja kunteuksena (kolmeneljävuotiaana), jolloin se on jo vahvistunut täysi-ikäiseksi, olisi valmis ajokas. Kuohitseminen tulisi myös suorittaa vasana tai urakkana. Lapinmies teurastaa karjansa vähentäen niin, että nimiloppuja (seitsemänvuotias) vanhempia poroja kyllä vielä esiintyy, mutta toisellakymmenellä olevien porojen hampaat menevät huonoksi. 20 v. vaainkin on kyllä vanhoja.

Naarasporon teuraspaino n 30–60 kg
Urosporon (vetohärkä) n 40–80 kg

B Lapin poikkeavat olosuhteet

Lapin poikkeavista olosuhteista mainittakoon:

- maaston huomattavan suuret korkeuserojen vaihtelut,
- ainakin toistaiseksi suhteellisen harva tiestö,
- jokseenkin harva ja lyhyeksi jäänyt tunturialueilla osittain kokonaan puuttuva kasvillisuus,
- alueen tuntureitten hiekkakangasmaastojen välissä olevat huomattavat suoalueet,
- suurempien ja pienempien järvien, lampien, jokien ja purojen runsas esiintyminen alueella,
- nopeasti vaihtuva lämpötila, joskus saattaa esiintyä huomattavasti yli +20° lämpötiloja ja toisaalta talvella pakkasen saattaa nousta jopa yli -50°. Kuummatkin vuodenaajat ovat yleensä melko kylmiä, alkavat ja loppuvat nopeasti, varsinaisen kevään ja syksyn ajan jäädessä huomattavan lyhyeksi,
- sademäärät, sekä vesi- että lumisade, esiintyvät melko runsaina. Talvella lumipyryt saattavat kehittää lähes puoleentoista metriin nousevan lumipeitteen, joka keväällä nopeasti sulaa, aiheuttaen huomattavia tulvia alavimmilla seuduilla, sekä varsinkin purojen, jokien, lampien ja järvien ympäristössä. Tämä vaikeuttaa ja rajoittaa huomattavasti joukkojen ja vetoeläinten liikkumista, tai ainakin hidastaa niitä, koska ne tämän takia joutuvat usein tiestön puuttuessa kiertämään pitkiäkin matkoja. Syksyisin tulvat eivät yleensä ole kovin huomattavia, ja aikaisesta talven tulosta johtuen jäät muodostuvat nopeasti ja pakkaset poistavat siten suo- ja vesialueilta kulkukelpoisuutta rajoittavat tekijät, täten monessa tapauksessa lisäten joukkojen ja vetoeläinten liikkuvuutta ja alueitten käyttömahdollisuuksia.

C Hevosten käyttö

Kesäolosuhteissa hevonen on käytönmahdollisuuksiltaan huomattavasti poroa parempi vetoeläin, koska se Lapin hiekkakangaisilla ja kovapohjaisilla, harvapuustoisilla metsäalueilla pystyy tiestön ulkopuolellakin vetämään kärryillä suuria ja raskaita kuormia. Hevonen on kenttöoloissa-kin kesäaikana sääolosuhteita kestävä, joskin sillä joudutaan kiertämään suu-

riakin suoalueita sekä tunturi- että vaara-alueita tasaisempaa tietöstä hakien, koska teiden rakentaminen suolle on aikaavieppää, eikä ainakaan tilapäiskäyttöön tarkoituksenmukaista.

On ilmeistä, että pitempiä vaara- ja tunturijonoja (esim. Luosto—Pyhä-tunturijono 45 km) ei pystytä mahdollisten taistelutilanteiden aikana kokonaan kiertämään ja jättämään vaille huomiota miehityksessäkään (hallitsevia maastonkohtia), joskin ne ovat tulta puoleensa vetäviä, jolloin hevosen huollon mukana on kyettävä voittamaan ensiksi vaikeat tieolosuhteet, jossa jatkuvaa nousua on vastassa kilometrimäärin. Kyseessäolevissa olosuhteissa enemmän tai vähemmän kiipeilyluontoisessa tiestössä on hevostenkin kuormia tasaiseen tiehen nähdessä huomattavasti pienennettävä. Lisäksi matkanteko on hidasta, koska noissa olosuhteissa hyvillekin hevosille joudutaan pitämään lyhyiden ajomatkojen välissä taukoja. Tietömässä, jyrkässä ja usein kivikkoisessa tunturimaastossa on alastulo vaikeampaa kuin ylösmeno. Alastulon vaikeutena on kärryjen ja mahdollisen kuorman painovoiman voittaminen, ettei se liikkuisi suurella nopeudella työntäen hevosta edellään ja aiheuttaen tapaturmia.

Hevosen huolto kesälläkin Lapin olosuhteissa on suhteellisen vaikeaa, koska Lapissa kasvava heinä on pääosiltaan ala-arvoista hevosen rehuksi, purojen varsilla ja järvissä kasvavaa kortetta lukuunottamatta. Paikalta saatavaa käyttökelpoista rehua on kenttäoloissa niukalti, joten sitä olisi huomattavissa määrin kuljetettava muualta. Ylevimmillä tunturipaikoilla puuston puuttuessa on hevosta suojattava kesälläkin melko usein kylmiltä sateilta ja tuulilta, toisaalta joskus joudutaan suojaamaan hevosta myös poikkeuksellisen kuumalta auriongonpaisteelta.

Syksyisin hevosten käytössä on ajoissa varustauduttava rekikaluston käyttöönottoon ja suoritettava aikaisessa vaiheessa talvikengitys. Syysateiden ja tulvien pehmentämällä suoalueilla joudutaan helpommin tien vahvistamiseen kuin kesällä tai alueen kiertämiseen, joka jonkin verran hidastaa, rajoittaa ja vaikeuttaa joukon huoltoa.

Syksyisin hevosen huoltoon on kiinnitettävä erityistä huomiota suojaamalla hevosia ja rehuja syystuulilta ja -sateilta, mahdollisilta lumipyryiltä ja aikaisessa vaiheessa alkavilta pak-

kasilta, jotka helposti aiheuttavat erilaisia sairauksia ja kärsimyksiä hevosille.

Jos jostakin syystä joudutaan täydentämään hevosia Lappiin aikana, jolloin ne Etelä-Suomessa ovat vielä laiumella tai lämpimissä talleissa kesäkarvalla ja Lapissa on jo lumipeite maassa ja talvisäät alkaneet, on täydennyshevosten siirtämisessä suoraan Lappiin lumituiskuihin kenttäoloihin ja hiukan erilaiseen ilmastoon todennäköinen syy erälle kylmyydestä aiheutuille sairauksille huomattavistakin suojaamistoimenpiteistä huolimatta.

Talviolosuhteissa on hevosen käyttö alkutalvesta, jolloin lumipeite ei ylitä 70 cm, aika helppoa (Ns. keula- eli umpihevosta vaihtaan). Koska metsien harva puusto, jäätyneet suot ja vesistöt suovat monessa tapauksessa mahdollisuuksia käyttää lyhyintä reittiä eikä lumi vielä mainittavammin haittaa. Vaara ja tunturialueet ehkä joskus antavat aihetta kiertämiseen, joskin näillä alueilla talviolosuhteissa ajaminen on eräällä mielellä helpompaa, koska lumi ja jää tekevät ajettavan maaston tasaisemmaksi. Tunturilta laskeuduttaessa on rautaketjut pantava jalaksien alle, ettei reki ja kuorma paina hevosta hallitsemattomaan liukuun ja aiheuta tapaturmia miehille, vetoeläimille ja kalustolle. Vaikeutena tunturialueella on lumen kulkeutuminen rotkoihin ja erilaisiin kuoppiin, joten umpihangessa ajaminen on ilman tiedustelua ja lumen polkemista enemmän tai vähemmän uhkarohkeaa (koska lumella täyttyneeseen rotkoon hautautumisen vaarakin on olemassa). Myös kartanluku ajomiehelle on tärkeää, jotta osataan varoa rotkoja ja lumen peitossa olevia louhikkoja.

Hevosen suojaaminen talviolosuhteissa aiheuttaa kyllä jonkin verran lisätoimenpiteitä kesään ja syksyyn nähden, mutta hevonenhan kestää suhteellisen hyvin kuivan pakkasen. Kosteita suojasäitä ei Lapissa mainittavammin esiinny, pakkasen pysytle keskimäärin —10° —30° välillä, joten lähinnä tuulia ja kovia pakkasia vastaan (saattaa nousta yli —50°) on hevoselle rakennettava lumesta, haivuista tai puista auttavat kenttätallit, jotka Lapin ilmastollisiin oloihin totuneille ja siellä karvansa syksyllä aikaisin vaihtaneille hevosille on katsottava riittäväksi.

Lumipeitteen noustessa yli 70 cm on hevosten käyttö huomattavasti enemmän tiestöön sidottua ja vaatii umpihankeen ajattaessa rekipolun raken-

nusryhmän edelleen, jotta hevosia voitaisiin kuormittaa kolonnassa enemmän ja saataisiin hyvä tiepohja aikaan. On huomattava, että runsaat lumisateet ja tuulet helposti tukkivat avatut polannetiet ja tukkoon menneet tiet aiheuttavat kuormastorivissä hevoskohtaisten kuormien pienentämistä, ja siten hevosvetoisen joukon huollon vaikeutumisen. Talvi-teitä pitempää käyttöä ajatellen ei ole mielekästä tehdä suoalueelle eikä lähelle purojen varsia, koska ne ovat keväisin ja syksyisin tulva-alueita, eikä näinollen ole helposti vahvistettavissa ja saatettavissa ajokelpoiseen kuntoon (kuten kesällä). Jos jostain syystä joudutaan tekemään tie alkuvaiheessa alaville suo- ja purojen- varsialueille, on tiestön siirtämiseen kangasmaalle ajoissa varauduttava, ettei hevoskolonnien marsseista riippuvaisina olevien joukkojen huolto häiriintyisi kevättulvien johdosta.

Keväällä lämpimien suvisäiden aikana hanget laskevat ja hevosten polannetiet ja kaviourat alkavat pettää suurilla kuormilla ja pakkasöiden jälkeen lumen pinta kovettuu (hangettu), jolloin hangilla ajattaessa hevosten jalat helposti rikkoutuvat, vaikka sääret pyrittäisiin suojaamaan.

Kärryjen käyttöön auratuilla teillä on varauduttava tarpeeksi ajoissa.

Lapissa käytettävien hevosten tulisi olla isokokoisia, voimakkaita, sitkeitä ja vetoon harjoitettuja sekä Lapin oloihin totuneita nuorehkoja hevosia, koska Lapin vahvat hanget huomattavasti hidastavat ja osin ehkä myös estävät pienten, kankeitten vanhakkojen hevosten käyttämisen.

Ajoneuvokaluston tulisi olla lujaa. Todennäköisesti kärryihin pitäisi asentaa jonkinlainen jarru. Rekikaluston tulee olla leveäjalaksinen. Velsamalliset parireet tai tukkireet, Lapin malliset ovat suositeltavia.

Jatkuu seuraavassa numerossa

Naisten palsta

Suomen Aliupseerien Naisten Liitto ry.

Puheenjohtaja Vuokko Tikkanen Helsinki 83 Mäntypaantie 7, puh. 78 44 74.

Varapuheenjohtaja Marjatta Oinas, Lahti 10, Pussikatu 1 C 24, puh. 35 440.

Sihteeri Hilja Anttila H:ki P. Hesperiankatu 37 B 46, puh. 49 33 67.

Rahastonhoitaja Lea Aulasvuori, C 9, Helsinki 86, puh. 68 62 00.

Postisiirtotili 18 407.

Tukirahastonhoitaja Annikki Posti, Helsinki 86, C 9, puh. 68 63 05.

Tukirenkaan postisiirtotili 18 291.

Naisten palstan toimittaja Helvi Aro, Helsinki 19, C 54, puh. 66 83 76.

MITÄ MIELTÄ IKÄ ANTAA?

Sananlasku sanoo: "kyllä ikä mieltä antaa."

Sen me jokainen varmasti myönämme, että ainakin se on muuttanut ja muokannut ajatuksiamme, mielipiteitämme, ja periaatteitamme. Nuoruusvuosien radikaalitkin kannanotot varttuneemman väen mielipiteisiin ja vaatimuksiin tasaantuvat. Vähemmän tärkeät asiat menettävät merkityksensä.

Kautta aikojen on varmasti ollut ristiriitoja nuorison ja varttuneemman väen kesken. Olemmeko huomanneet, kuinka vuosien mittaan tavallisesti tulee aina enemmän joustavuutta, sopeutumiskykyä, kärsivällisyyttä.

Tällainen elämän arvojen uudelleen asettelu kuuluu jokaisen kehittyvän ihmisen elämän kulkuun. Mikä sitten aiheuttaa tällaisen muutoksen? Tekeekö sen työ, ympäristö, ahdinko vai myötäkäyminen? Vai kaikki nämä yhdessä, elämän itsensä tuoma elämisen taito, kyky rakentaa suopeuden siltä kanssaihmistemme luo?

Näissä ajatuksissa olen kääntynyt kolmen eri henkilön puoleen. He ovat elämän eri alojen edustajia, eri kummita elämän menoa seuranneita, yhteistä kuitenkin vuosien tuoma seestymys ajatuksiin, rauha olemukseen, ymmärtämys lähimmäiseen. He ovat seurakuntalehtori maisteri Suoma Karo, herra Olli Jokivalli, ja rva Karin Korkola. Esitin heille kaikille vastattaviksi seuraavat viisi kysymystä:

1 Onko hyvä että ihminen kokee muuttuvansa

- 2 Onko muuttumisen syynä ollut ammatti vai ympäristö
- 3 Kuinka paljon ihminen pystyy säilyttämään perusluonnettaan
- 4 Onko parempi mennä virran mukana, vai säilyttää yksilöllisyytensä
- 5 Mitä toivoisitte nykynuorilta.

Seurakuntalehtori Suoma Karo:

1. Elämme muuttuvassa maailmassa, muuttuvassa yhteiskunnassa. Koemme tämän. Ei voi olla kuuro, sokea, välinpitämätön muuttuvan ajan haasteille. "Älä aja raiteissa," oli tunnuslause viime sotien jälkeen. Rintamalla oli koettu sellaista, mikä pakotti ajattelemaan asiat uudelleen ja toimimaan uudella tavalla.

On muuttumista sekä hyvään että huonoon suuntaan. Jumalan Sana neuvoo näin: "Älkää mukautuko tämän maailmanajan mukaan, vaan muuttukaa mielenne uudistuksen kautta, tutkiaksenne, mikä on hyvää ja otollista ja täydellistä." (Room. 12:2)

Tämä on hyvää muuttumista. On hyvä ja tarpeellista kokea muuttumista mielen uudistumisena Jumalan tahdon mukaan.

2. Ammatti ja ympäristö kuuluvat läheisesti yhteen. Ammattiympäristö on itse kunkin varsinainen ympäristö. Päivittäinen ympäristö muovaa ja muuttaa. Ammattiympäristöjä ovat esim. koti, koulu, tehdas, liike-elämä, armeija, seurakunta.

Ammattiympäristön muuttavan vaikutuksen vuoksi puhutaan rooleista, rooli-ihmisistä, esim. opettajan roolista ja papin roolista.

Ammatin muovaava ja muuttava voima ilmenee jos ja kun esim. opettaja koulun ulkopuolella pyrkii toisia opettamaan, ohjaamaan ja johtamaan. Nykyisin tajutaan ryhmätyön arvo ja opiskellaan sitä. Ryhmässä tulee kaikilla ikään, sukupuoleen ja säätyyn katsomatta olla sama arvo, yhtäpaljon tilaa ilmaista itseään. Ihminenä ihmisten joukossa! Olemisen sallittua!

3. Perintötekijät määräävät esim. kukan värin. Samoin perintötekijät eli geenit määräävät ihmisen perusrakenteen. Kun kasvi joutuu uuteen ympäristöön, käy siellä ilmi, mitkä perintötekijät kykenevät säilymään ja vahvistumaan, mitkä häviävät ja heikenevät. Vaikka elinympäristö muovaa ja muuttaa ihmistä, niin ihmisen perusluonne säilyy, ei kukaan sitä itse säilytä. "Ei panteri pääse pilkkuistaan." Ihminen ei pysty muuttamaan itseään eikä toista, ei esim. aviopuoliso aviopuolisoaan. Tuntemassamme henkilössä huomaamme hänen sairastuttuaan samat luonteenpiirteet kuin terveenäkin. Ja esim. kahdella samaa tautia sairastavalla on kuulemma sairaudenkuva kummallakin kuitenkin yksilöllinen, siis erilainen. Ilmeistä siis on, että ihmisen perusluonne säilyy läpi elämän. — Ole yksilö ja kohtelee toista yksilönä, sanotaan.

4. "Sitä miestä kuunnella kannattaa, joka ei aina sano aamen ja jaa", kirjoittaa V. A. Koskenniemi. Aikamme on joukkojen ja massojen aikaa.

Mutta ihmisen kutsumus on olla ajatteleva ja tahtova yksilö, Joukonkin keskellä, ja juuri siellä vastuunsa tunteva yksilö, yksilö, joka harkitsee ja päättää omintakeisesti.

Virran mukana menevä ajalehti tietämättä, mikä on menon suunta ja määrä, koska on vaillo omaa ajatusta ja tahtoa. Puhe suomalaisesta sisusta ja Suomesta katajaisena kansana tarkoittaa lujaa tahtoa. Kansa muodostuu yksilöistä: Yksilöllisyys ilmenee tahdon piirissä. Tahtoa on karaistava hyvässä ja oikeassa, ei päinvastaisessa. Massatiedotusvälineitten ja korkean elintason aikana meitä kutsutaan yksilöinä astumaan ulos ajan virrasta ja yksilöllisesti harkiten valitsemaan elintapamme ja elämänsisältömme.

5. Työssäni joudun hyvin vähän kosketuksiin nykynuorten kanssa. Kohtaan heitä vain rippikoulussa. Ja sitten kadulla. Itse olin nuori toisena aikana. Mikä näkyy luokassa tai kadun jengissä, ei ole kuva yksityisestä nuoresta. Poikkeavuus ja kielteisyys erottuu aina selvimmin ja silmiinpistävimmän. Pidän asioista, jotka eivät ole pop, jotka eivät ole muotia. Nuoret, jotka ovat varmoja, kovia, itseään tehostavia, jotka haluavat herättää huomiota; pitävät melua ja mölyä ja esittävät suuriäänisesti vaatimuksia...

Muuttuvassakin maailmassa on tajuuttava, ettei nuoruus sellaisenaan ole mikään valtti eikä itsetarkoitus. Vaatimattomuus ja asiallisuus kaunistaa. Vaadittaessa on vaadittava itseltäänkin, luovuttava itsekkäästä vapaa-ajan käytöstä ja lähdettävä palvelemaan.

Nuorten nälkäjouluksien ja tempaus kehitysvammaisten hyväksi yhteisvastaanotuksen yhteydessä ovat iloisia merkkejä. Nuorisoluulua olla kaatamassa. Hyvinvointivaltiossa ja kirkossakin on sellaista etujen säilyttämistä, joka on kaadettavaa.

Mutta ei kaikkea tuki ole kaadettava.

Mikään sukupolvi ei yksin tee historiaa. Jokainen rakentaa edellisten sukupolvien työlle. Kunnioittaa itseään vanhempia ja heidän aikaansaannoksiaan, se on sivistystä. Teemme sen yhdessä, tarvitsemme toisiamme! Lapsi ja vielä nuorikin tarvitsee karmituolin, jakkara ei kelpaa. Toisin sanoen: nuori tarvitsee ja hänen tulee saada vanhemman tuki ja turva. Vielä yksi toivomus: nykynuorilla on liian monilla huono ryhti, siis enemmän liikuntaa ja parempi ryhti! Ryhtiä olla yksilö oikeassa, todessa ja hyvässä!

Kenelle soivat hääkellot?

Muistatthan, että halutessanne SANL:n morsiuskruunu palvelee Teitä suurena päivänänne!

Hopean ja kullan värisen kruunun vuokraamisesta huolehtii sekä tiedusteluihin vastaa:

TUIJA SIHVO,
HYRYLÄ, Vaunukallio
puh. H:ki 25 36 74

Herra Olli Jokivalli:

1. Jatkuvasti kehittyvässä ja muuttuvassa yhteiskunnassa elävän ihmisen on hyvä kokea "muuttuvansa", kun se tapahtuu kehittyvässä ja rakentuvassa mielessä, sielullisesti ja henkisesti, ettei kieroituvasti ja pinnallisesti kuten nykyajan virtaus on.

Kehittyvä ihminen kasvaa ylös päin, ja silloin hän saa kokea muuttuvansa mikä hänelle on hyväksi, hänen sisäiselle ihmiselleen, ellei hän ole sisäisesti kuollut tai tylsistynyt vastaanottamaan vaikutteita jotka ovat rakentavia, kasvattavia ja kehittäviä tekijöitä hänen sielun ja hengen elämässään.

2. Todellisuuden muutoksen ihmisen vaikuttaa Jumala, niin sisäisesti kuin ulkonaisestikin. Luonnollisesti hän on selvää myöskin se, että ihmiseen vaikuttavat ympäristö ja lähimäiset sekä olosuhteet, elämän todellisuuden sanelemien, väistämättömien lakien mukaan tietysti ammatillakin on vaikuttimensa ihmisen muuttumiseen. Riippuen tietysti ammatin laadusta, vastuun suuruudesta ja sen henkisestä panoksesta.

3. Ihmisessä säily perusluonne sellaisenaan, ellei hän saa kokea hengellistä mielenmuutosta ja Jeesuksen Kristuksen sovintoveren puhdistavaa voimaa. Muussa tapauksessa ihmisessä näkyy hänen perusluonteensa sellaisenaan kuin se itsekullakin ihmisellä on.

Kaunistella ja peitellä sitä kyllä voidaan, mutta siinä ihminen epäonnistuu ennemmin tai myöhemmin, omaksi häpeäkseen ja monen lähimmäisensä pettymykseksi. Perusluonne paljastuu meistä jokaisesta parhaiten arkipäivän käytännön elämässä ja kodin piirissä.

4. Jumala loi ihmisen omaksi kuvakseen, Jumalan kuvaksi Hän hänet loi, mieheksi ja naiseksi Hän loi heidät, näin kirjoittaa 1 Moos kirj 1 luku 27 jae, siksi kavahtakaamme ajan virtauksia ja säilyttäkäämme yksilöllisyytemme!

5. Että kunnioittaisivat Jumalaa enempi kuin ihmistä, ja tulisivat tuntemaan Jumalan uutta elämää antavan voiman itse kukin omassa elämässään. Että kunnioittaisivat isäänsä ja äitiänsä, sekä kaikkea moraalisen ja hyvän elämän tapoja ja yhteiskuntajärjestyksiä. Sillä missä Jumala on jätetty pois laskuista ja isän ja äidin kunnioitus lakannut, on tilalle astunut kaikkalainen pahuus ja synnillinen elämä ja holtiton meno. On astuttu virtaan, joka virtailee katujen täydeltä syvän ja väkevän virran tavoin, vieden mukanaan kaiken mikä sen vaikutuspiiriin joutuu. Ei anneta kodille mitään arvoa, ymmärrys on pimentynyt siinä, ettei ymmärretä missä avainasemassa koti yhteiskunnassa on. Historia todistaa halki vuosituhansien, että kansa, joka on lakannut kunnioittamasta Jumalaa, avioliittoa, kotia ja isänmaata, on itsensä tuhoon tuominut. Sillä meidän kotimme ja perheemme, siinä on yhteiskunnan perusta.

Mutta me vanhemmat, alkäämme syyttääkö lapsiamme ja yleensä nuorisoa, kääntäkäämme katseemme omaan itseemme. Olisi ehkä hyväksi, jos asettaisimme itsemme, isät ja äidit, Jumalan kaikki paljastavaa valoa vasten, ja siinä tarkastelisivamme itseämme, olisiko mitään pois pantavaa ja parannuksen tekoon aiheuttavaa, että voimme olla parempina esimerkkinä rakkaile lapsillemme ja nuorisolle.

Rouva Karin Korkola:

1. Iän mukana ihminen muuttuu, huomaa, että monet nuorempina olleet tärkeidät ikään kuin hioutuvat pois.

2. Tämän muuttumisen aiheuttavat molemmat. Ammatissa olevan on pysyttävä suhtautumaan työtovereihinsa. Ja yleensäkin jos ihminen suhtautuu kanssaihmiensä mielipiteisiin ymmärtämyksellä, hän muuttuu itsekin.

3. Vaikka ihminen muuttuu iän ja ympäristötekijöiden mukana, silti hänessä säilyy joitakin, jo lapsena

HENKILÖTIETOJA

In memoriam

Joulukuun 31. päivänä 1968 kuoli ylivääpeli Lauri Villikka Helsingissä ollessaan paluumatkalla pelastuspäivystyskomennukselta Turusta.

Hän oli syntynyt 7.5.1921 Sippolassa. Astunut palvelukseen lentokonemekaanikoksi Lentorykmentti 3:een 1.11.43. Palveli lentokonemekaanikkona ja työpajamekaanikkona KarLstossa (Lentorykmentti 3, 3.Lsto) ja Kuljetuslentolaivueessa kuolemaansa saakka, viimeksi 1.11.62 alkaen helikopterimekaanikkona.

Ylennetty ylivääpeliksi 6.10.62. Kunniamerkit: Vm 2, Vm 1, SVR M kr, Mm 1939—40, Mm 1941—45.

Me palvelustoverit ja ystävät, jotka juuri valmistauduimme uutta vuotta vastaanottamaan koimme suuren järkytyksen kun saimme tiedon, että Sinun kohdaltasi komennukset ovat lopullisesti päättyneet ja että vuoden viimeisenä päivänä olit poistunut jou-

opittuja tapoja, tottumuksia ja lapsuuden usko. Kaikki nämä sellaisina, kuin hän on ne silloin omaksunut.

4. Tämä riippuu ihmisestä itsestään. Jos hänellä on tahdon lujuuksi, hän säilyttää oikeiksi katsomansa elämäntavat, silti tuomitsematta toisia, heikompiat, olematta eristäytynyt elämästä ja muista ihmisistä. Luopuminen ja kokonaan ajan virran mukana meneminen tuottaa meille katumusta jälkeensä.

5. Toivoisin enemmän ymmärtämystä suhteessa esim. vanhempiin! Eikä niin jyrkkiä mielipide ilmaisuja. Ne rikkovat, eivätkä rakenna, ja tuottavat vain katkeruutta ja aina yhä suurempia mielipiteiden eroavaisuuksia.

H. Aro

kostamme. Menetimme Sinussa, paitsi taitavaa ammattimiestä, aina iloisen ja avuliaan ystävän. Sinun valoisa ja rehti olemuksesi tulee säilymään meidän muistoissamme.

Hautaus toimitettiin sotilaallisin menoin 12.1.69 Sippolan hautausmaalla. Kouvolan varuskunnan soitokunnan soittaessa surumarssia ja hänen vuosia hoitamansa helikopterin lentäessä yli laskettiin Lauri Villikka haudan poveen.

Suuri joukko ystäviä, entisiä ja nykyisiä palvelustovereita KulJLLV:sta ja KarLstosta oli kokoontunut saattamaan Lauri Villikkaa hänen viimeisellä matkallaan.

Utin Aliupseerikerho r.y.

Eläkkeelle

Sotmest Yrjö Virolainen, synt. 5.4.1921 Muolaassa, siirtyi PKarPstosta eläkkeelle 12.2.1969.

Asevelvollisuutensa hän suoritti RT 2:ssa 1939—40. Vakinaiseen palvelukseen aliupseerina hän astui 1.6.1945 silloiseen JR 2:een. PKarPston edeltäjä joukko-osastoon II/KTR 1:een hänet siirrettiin 31.1.1947 siitä lähtien palvelus jatkuikin yhtäjaksoisena kenttätykistöjoukoissa aina eläkkeelle siirtymiseen saakka, viimeksi EPTrin vääpelinä.

Talvisotaan hän osallistui varusmiehenä RT 2:ssa ja jatkosotaan krh-aliupseerina KrhK/JR 30:ssa ja 17. KrhK:ssa.

Aikoinaan hän kuului jk-osaston edustusampujiin. Hän on kuullut jäsenenä Petsamon Rajakomitean II alaosastoon v. 1945.

JvAuK:n hän suoritti v. 1943, TykK:n v. 1948 ja viestimestarikurssin v. 1961.

Ylennetty sotmestariksi 1.12.68.

Hän oli paikallisen Aliupseerikerhon vanhimpia jäseniä. Ylämyllyn Aliupseerikerho toivoo Sinulle Yrjö, parhainta menestystä ja leppoisia oloneuvoksen päiviä harrastustesi parissa.

Ylämyllyn Aliupseerikerho ry.

Sotilasmestari Antti Aulis Kykkänen, synt. 4.8.1918 Rautjärvellä, siirtyi eläkkeelle TurRtR:stä 4.8.1968, jossa palveli erilaisissa tehtävissä vuodesta 1945 alkaen.

Osallistui talvisotaan rintamalla kpmiehenä ja jatkosotaan varastonhoitajana.

Ylennetty sotilasmestariksi 1968.

Kunniamerkit: Vm 2, SVR M 1 kr, Mm 39—40, Mm 41—45.

Ampumamerkit: M-lk kiv., EM-lk pienkiv., EM-lk isopist., EM-lk kaksintaist. ja EM-lk pist.

Kuulunut TRT:n Alipäälystökerhon ampumatoimikuntaan puheenjohtajana ja jäsenenä. Osallistunut moniin Suomen-, Pv:n ja AUL:n ampumamestaruuskilpailuihin.

Ylivääpeli Vilho Erik Terho, synt. 11.9.1913 Turussa, siirtyi eläkkeelle TurRtR:stä 3.9.1968. Tuli palvelukseen aliupseerina TRT:n 1945 jossa palveli aliupseeriuransa ajan erilaisissa toimistotehtävissä, viimeksi koulutustoimiston toimistoaliupseerina.

Varusmiehenä PPP 1:ssä 1931—32. Osallistui molempiin sotiin rintamajoukoissa, haavoittui jatkosodassa kahdesti.

Ylennetty ylivääpeliksi 1968. Kunniamerkit: Vm 1, Vm 2, SVR M 1, Mm 39—40, Mm 41—45.

TRT:n Alipäälystökerhon sihteerinä ja rahastonhoitajana useiden vuosien ajan. AUL:n pronssinen ansiomerkki 1964.

Ylivääpeli Toivo Johannes Heino, synt. 2.3.1915 Turussa, erosi puolustuslaitoksen palveluksesta siirtyen eläkkeelle 7.10.1968.

Varusmiehenä RP:ssä 1936—37. Osallistui molempiin sotiin rintamajoukoissa.

Aliupseerina TRT:ssä 1945 alkaen toimien eri huoltoalojen varastonhoitajana.

Ylennetty ylivääpeliksi 1968. Kunniamerkit: Vm 1, Vm 2, SVR M 1, Mm 39—40, Mm 41—45.

Sotilasmestari Heikki Uolevi Peltonen, synt. 29.9.1925 Viipurissa, siirtyi eläkkeelle TurRtR:stä 6.1.1969.

Osallistui jatkosotaan nostomiehenä It-joukoissa.

Varusmiehenä ItR 1:ssä 1945.

Tuli palvelukseen 1946 TRT:n jossa palveli tstoaliupseerina, ptrinvääpelinä, esikuntavääpelinä, ja viimeiset viisi vuotta kntotston päällikön sijaisena rykmentin esikunnassa.

TRT:n Alipäälystökerhon perustajajäsen, toiminut useiden vuosien ajan kerhon ampumatoimikunnan puheenjohtajana. Otti innolla osaa ampumaurheiluun osallistuen lukuisiin Suomen-, Pv:n ja AUL:n mestaruuskilpailuihin.

Ampumamerkit: EM-lk isopist., EM-lk kaksintaist., EM-lk pienkiv., EM-lk pist. ja M-lk kiv.

TRT:n Aliupseerikerho toivottaa Teille pitkää ikää ja onnea siviilielämässä.

TRT:n Aliupseerikerho

KÄYTÄ OMAA ADRESSIAMME

surunvalittelu- ja
onnitteluadresseja
saatavana AUL:n
toimistosta sekä
jäsenkerhoista

ALIUPSEERILIITTO r.y.

Aliupseeri

N:o 5 1969

